

ВИДАВНИЦТВО
РАНОК

Леся Прохоренко
Віра Фесенко
Ганна Соколова

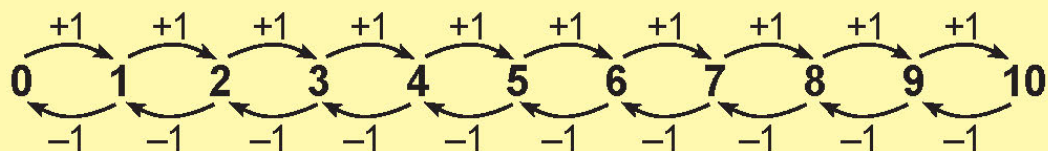
МАТЕМАТИКА

3

клас

Числовий ряд

$$14 + 6 = 20$$

доданок доданок сума

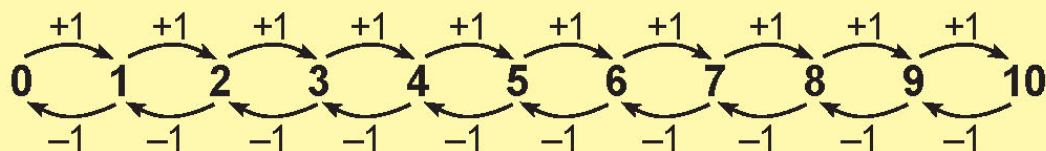
$$19 - 5 = 14$$

зменшуване від'ємник різниця

Таблиця додавання і віднімання в межах 20

+	+1	+2	+3	+4	+5	+6	+7	+8	+9
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
-	-1	-2	-3	-4	-5	-6	-7	-8	-9

Числовий ряд

$$14 + 6 = 20$$

доданок доданок сума

$$19 - 5 = 14$$

зменшуване від'ємник різниця

Таблиця додавання і віднімання в межах 20

+	+1	+2	+3	+4	+5	+6	+7	+8	+9
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
-	-1	-2	-3	-4	-5	-6	-7	-8	-9

Леся Прохоренко
Віра Фесенко
Ганна Соколова

МАТЕМАТИКА

Підручник для осіб
з особливими освітніми потребами

(F 70)

3 КЛАС

Схвалено для використання в освітньому процесі

Харків
Видавництво «Ранок»
2021

УДК 51:376(075.2)
П78

Схвалено для використання в освітньому процесі
(рішення експертної комісії зі спеціальної педагогіки
від 05 квітня 2021 року (протокол № 2).
Зареєстровано у Каталозі надання грифів
навчальній літературі та навчальним програмам за № 6.008-2021)

Видано за рахунок державних коштів.
Продаж заборонено

Умовні позначення

— початок уроку

— завдання на два уроки

— запам'ятай

— цікаві завдання

Ілюстрації *Світлани Лапіної*

Прохоренко Л. І.
П78 Математика : підруч. для осіб з особливими освітніми
потребами (F 70) 3 клас / Л. І. Прохоренко, В. Г. Фесенко,
Г. Б. Соколова. — Харків : Вид-во «Ранок», 2021. —
112 с. : іл.
ISBN 978-617-09-7257-6

УДК 51:376(075.2)

ISBN 978-617-09-7257-6

© Прохоренко Л. І., Фесенко В. Г.,
Соколова Г. Б., 2021
© Лапіна С. І., ілюстрації, 2021
© ТОВ Видавництво «Ранок», 2021

ПОВТОРЕННЯ ТА ЗАКРІПЛЕННЯ ВИВЧЕНОГО У 2-МУ КЛАСІ. НУМЕРАЦІЯ В МЕЖАХ 20

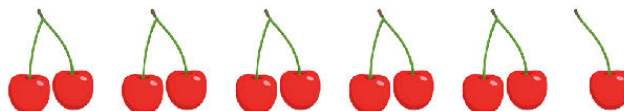
$1 + 10$
один десять
 $10 + 1$ один на десять — одинадцять 11

$2 + 10$
два десять
 $10 + 2$ два на десять — дванадцять 12

1. Полічи фрукти на кожному малюнку.

Десять або десяток 10

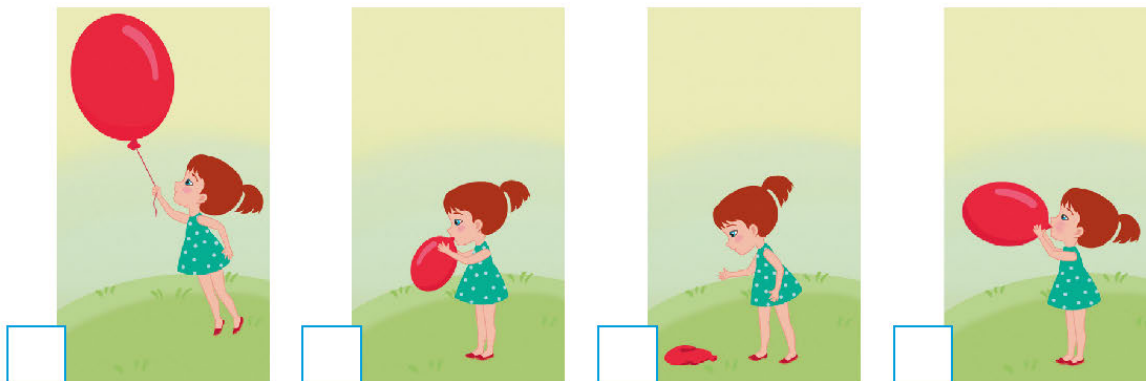
Одинадцять 11

Дванадцять 12

2. Установи послідовність.

3. Розглянь таблицю. Поясни обчислення математичних виразів.

+	+1	+2	+3	+4	+5	+6	+7	+8	+9
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
-	-1	-2	-3	-4	-5	-6	-7	-8	-9

$$6 + 5 = 11$$

$$13 - 6 = 7$$

4. Обчисли, використовуючи таблицю.

--	--

$$- 9 = 3$$

--	--

$$- 9 = 7$$

--	--

$$- 9 = 5$$

--	--

$$- 9 = 2$$

--	--

$$- 9 = 9$$

--	--

$$- 9 = 1$$

5. Полічи, скільки на малюнку метеликів і скільки квіточок.

6. Які числа пропущені?

8	9		11			14			17
---	---	--	----	--	--	----	--	--	----

7. Знайди три відмінності.

ПРЯМА І ЗВОРОТНА ЛІЧБА ОДИНИЦЯМИ, ДВІЙКАМИ, ТРІЙКАМИ

1. Полічи.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----

Полічи двійками.

2	4	6		10	12		16		20
---	---	---	--	----	----	--	----	--	----

Полічи трійками.

3		9		15
---	--	---	--	----

2. Зменш число 9 на 3, 6.

Збільш число 3 на 1, 3.

3. Скільки десятків і одиниць у числах?

15	8	10	20	7	19	12
----	---	----	----	---	----	----

4. Обчисли математичні вирази.

$6 - 3 =$

$2 + 2 =$

$1 - 1 =$

$4 + 2 =$

$3 + 1 =$

$7 - 3 =$

5. Полічи. Скільки котиків? Рахуй, починаючи від другого, третього котика. Скільки кроликів? Рахуй, починаючи від чорного кролика, рудого, білого.

1. Розв'яжи задачу.

У пеналі 2 ручки і 17 олівців. Скільки всього ручок та олівців у пеналі?

2. Встав пропущені числа.

1		3	4			7	8	9		11			14			18
---	--	---	---	--	--	---	---	---	--	----	--	--	----	--	--	----

3. Обчисли математичні вирази.

$5 - 2 =$

$11 + 2 =$

$16 - 2 =$

$17 + 1 =$

$4 + 10 =$

$2 + 12 + 1 =$

$7 - 2 =$

$8 + 10 =$

4. Склади задачу за малюнком і розв'яжи її.

5. У виразах назви доданки і суму.

$5 + 1 = 6$

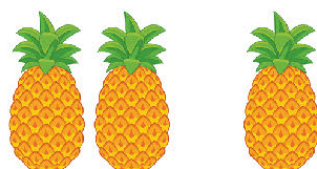
$5 + 4 = 9$

ПОРІВНЯННЯ ЧИСЕЛ. ЗНАКИ. ПОРЯДКОВА ЛІЧБА

1. Знаки: $>$, $<$, $=$.

У математиці слова часто замінюють знаками. Ці знаки використовують для порівняння кількості предметів.

$$2 > 1$$

більше

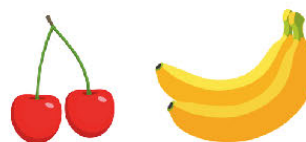
$$1 = 1$$

дорівнює

$$1 < 2$$

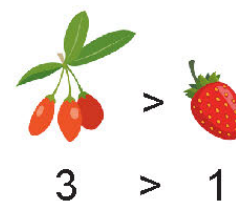
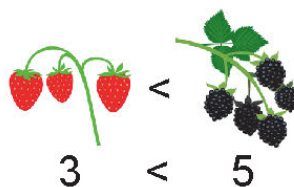
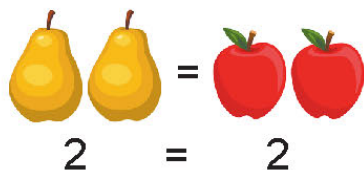
менше

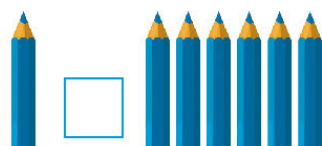
$$2 = 2$$

дорівнює

2. Розглянь малюнки. Поясни, чому поставили саме ці знаки.

3. Визнач, які знаки потрібно поставити.

$$1 \quad \square \quad 6$$

$$4 \quad \square \quad 6$$

4. Андрій з Наталкою намалювали тварин. Розглянь малюнок. Чи все правильно діти намалювали?

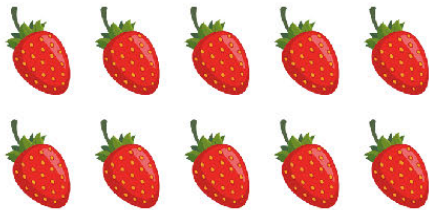
1. Запиши менше число у кожній парі.

11 і 9

15 і 12

20 і 6

2. Полічи, чого більше — суничок або слоїків з варенням. Запиши в зошит числами і постав відповідний знак.

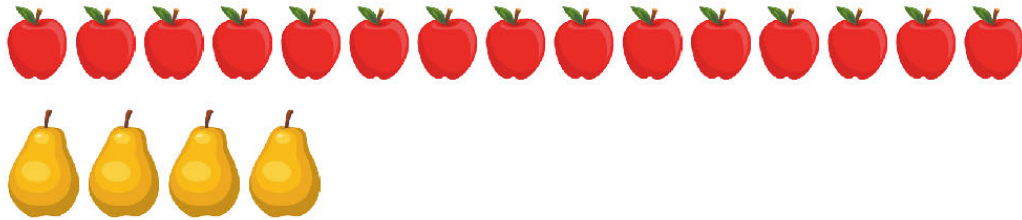
3. Скільки птахів у кожній годівниці? Порівняй. Запиши в зошит числами і постав відповідний знак.

4. Маринка задумала число 5, а Катеринка задумала число, що на 3 більше. Яке число задумала Катеринка?

1. У Андрія 15 яблук, а у Сергія 4 груші. У кого більше фруктів? На скільки більше?

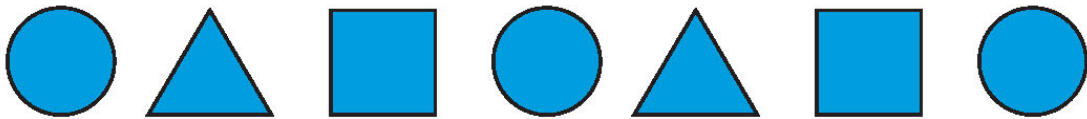
2. Обчисли математичні вирази.

$5 + 2 =$	$18 + 1 =$	$5 + 5 =$	$4 + 5 =$
$6 + 3 =$	$5 + 4 =$	$15 + 1 =$	$19 + 1 =$

3. Перевір відповідь, додаючи числа в іншому порядку.

$$5 + 2 + 1 = 8$$

4. Скільки тут зображено квадратів? Трикутників? Кругів?

5. Порівняй малюнки. Які знаки (<, >, =) можна поставити між ними?

1. Склади і розв'яжи задачі.

4

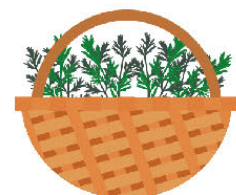

3

Скільки?

4

стільки ж

Скільки?

2. Встав пропущені числа. Запиши в зошит числовий ряд.

2 4 7 10

3. Розстав знаки: >, <, =.

$3 < 6$

$8 \square 2$

$9 \square 5$

$10 \square 4$

$4 \square 4$

$4 \square 3$

$8 \square 7$

$2 \square 7$

4. Які числа пропущені?

8	9	<input type="text"/>	11	<input type="text"/>	<input type="text"/>	14	<input type="text"/>	<input type="text"/>	17
---	---	----------------------	----	----------------------	----------------------	----	----------------------	----------------------	----

1. Полічи. Який за порядком хлопчик у жовтому комбінезоні? Хлопчик у синіх шортах? Дівчинка у червоній сукні? Дівчинка у червоній спідниці? Хлопчик у червоних шортах? Який за порядком тато? Матуся?

2. Полічи. Скільки прасок? Починай лічити від першої, третьої, п'ятої праски.

3. Запиши «сусідів» кожного числа.

<input type="text"/>	8	<input type="text"/>
----------------------	---	----------------------

<input type="text"/>	19	<input type="text"/>
----------------------	----	----------------------

<input type="text"/>	11	<input type="text"/>
----------------------	----	----------------------

4. Скільки всього грошей у Марійки? У Надійки?
У кого більше?

у Марійки

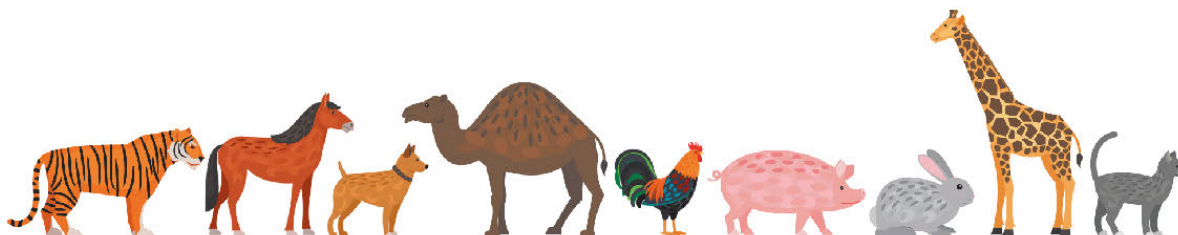
у Надійки

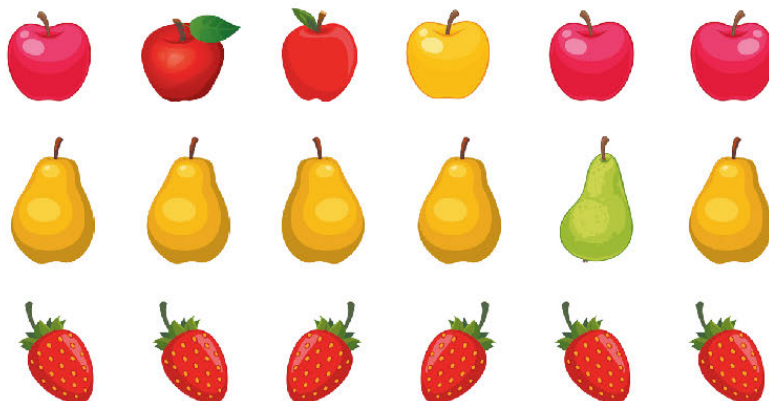
5. Прочитай числа: 15, 17, 20, 6, 12, 14.
Запиши цифрами числа: вісімнадцять, дванадцять, сімнадцять, одинадцять, двадцять, дев'ятнадцять.

1. Полічи. Скільки тварин? Починай рахувати від тигра, собаки, півня, зайця.

2. Полічи по одному яблуку. Яке за порядком жовте яблуко? Полічи двійками груші, починаючи від третьої. Яка за порядком зелена груша? Скільки ягід полуниці?

3. Постав потрібний знак: + або -.

$6 \square 3 = 9$

$2 \square 7 = 9$

$5 \square 4 = 1$

$7 \square 3 = 10$

$3 \square 4 = 7$

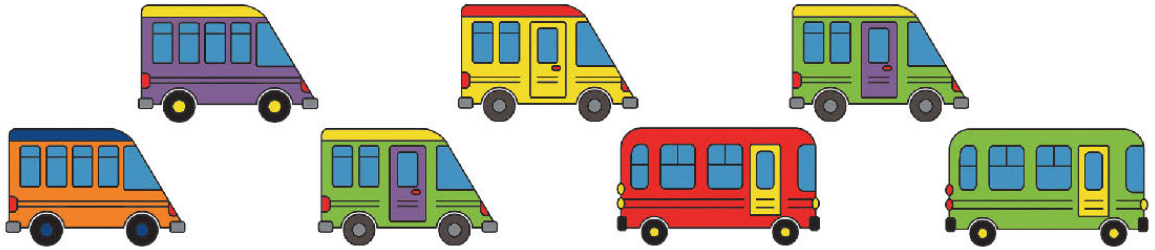
$10 \square 2 = 8$

$6 \square 4 = 2$

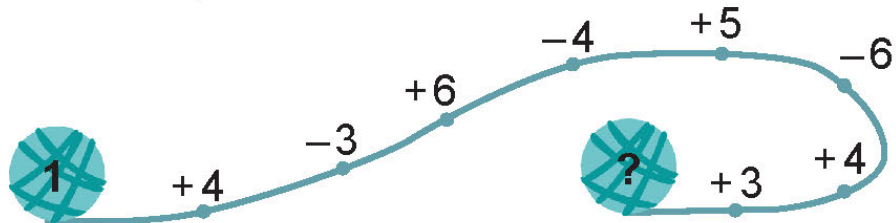
$9 \square 1 = 10$

4. Знайди дві однакові автівки.

1. «Намотай клубок».

2. Порівняй.

$7 \square 8$

$8 \square 6$

$5 \square 8$

$8 \square 4$

$8 \square 3$

3. Знайди на малюнку цифри від 1 до 9. Знайди число 10.

1. Порівняй числа і постав відповідні знаки.

$20 \square 19$

$15 \square 18$

$13 \square 10$

$14 \square 20$

$11 \square 9$

$8 \square 2$

2. У першому мішку 7 кг картоплі, а в другому — на 3 кг менше. Скільки кілограмів картоплі у другому мішку?

7 кг

на 3 кг менше

3. Запиши цифрами числа: десять, тринадцять, сімнадцять, п'ятнадцять, двадцять, дев'ятнадцять.

4. Розглянь малюнок. Зверни увагу на дерева. Як думаєш, кого шукає вовк?

1. З кожної пари чисел вибери більше число. Постав відповідні знаки.

$20 \square 19$

$17 \square 9$

$11 \square 10$

2. Розв'яжи задачу.

На двох конвертах 15 марок. На одному 5 марок. Скільки марок на другому?

3. З виразу на додавання склади 2 вирази на віднімання за зразком.

$$10 + 4 = 14 \quad 10 + 5 \quad 10 + 1 \quad 10 + 2$$

$$14 - 4 = 10$$

$$14 - 10 = 4$$

4. Назви числа від 1 до 19. Запиши їх у зворотному порядку.

1. Порівняй числа.

$$7 \text{ і } 5 \quad 9 \text{ і } 4 \quad 5 \text{ і } 3 \quad 6 \text{ і } 6$$

$$2 \text{ і } 4 \quad 3 \text{ і } 10 \quad 8 \text{ і } 9 \quad 1 \text{ і } 2$$

2. У гаражі було 17 автомобілів. З гаража виїхало 6 автовок. Скільки автовок залишилося в гаражі?

Було	Виїхало	Залишилося
 17	 6	?

3. Склади математичний вираз.

$$\square - \square = \square$$

4. Назви фрукти, які зібрав Миколка.

Миколка – 3

Сашко – 4

Дмитрик – 5

5. Порівняй пари чисел. З кожної пари вибери і запиши більше число.

20 і 12

17 і 10

9 і 13

0 і 7

5 і 16

1. Встав потрібне число.

$4 + \square = 5$

$8 - \square = 6$

$10 - \square = 7$

$7 + \square = 9$

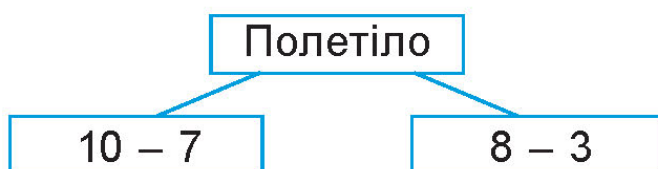
$7 - \square = 3$

$3 + \square = 6$

$4 + \square = 8$

$2 + \square = 10$

2. За кожним виразом склади і розв'яжи задачу зі словом «полетіло».

3. Встав знак < або >.

$5 \square 3$

$7 - 2 \square 4$

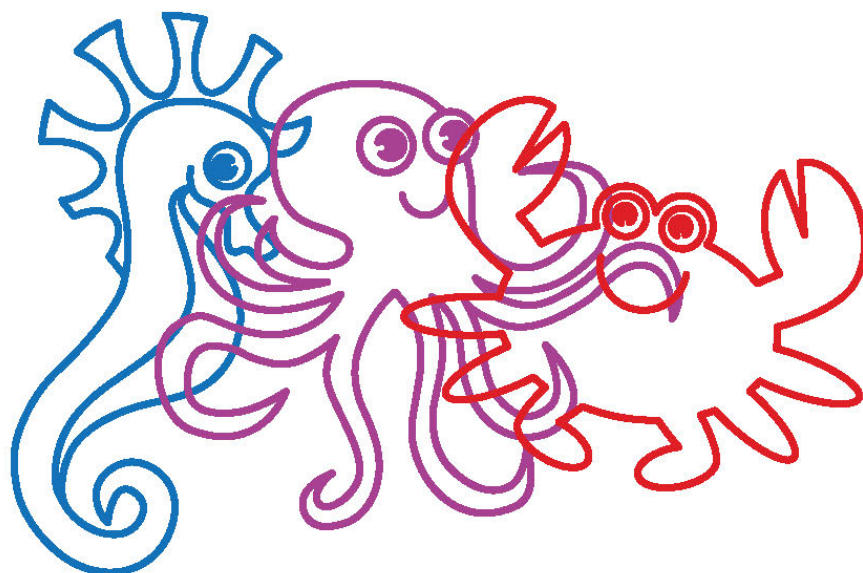
$10 - 5 \square 7$

$4 + 1 \square 8$

$7 - 3 \square 2$

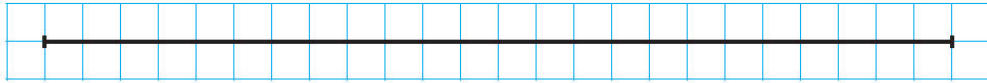
4. Знайди трьох мешканців моря. Назви їх.

1. Збільш на 2: 2, 4, 6, 8.

2. Накресли відрізок на 3 см коротший від даного.

3. Обчисли вирази та виправ помилки в деяких прикладах.

$2 + 1 = 3$

$5 + 2 = 5$

$4 + 1 = 6$

$6 + 1 = 4$

$4 + 2 = 3$

$1 + 5 = \square$

$1 + 7 = \square$

$5 + 3 = \square$

4. Склади і розв'яжи задачі.

Було	З'їли	Залишилося
 9	 3	?

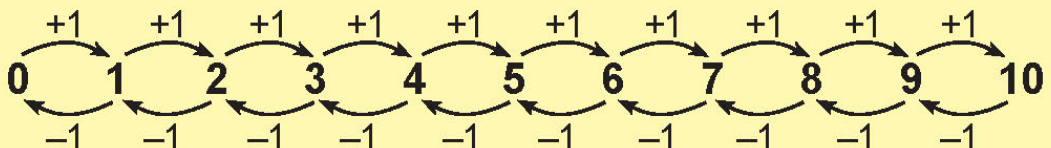
5. Знайди двох однакових рибок.

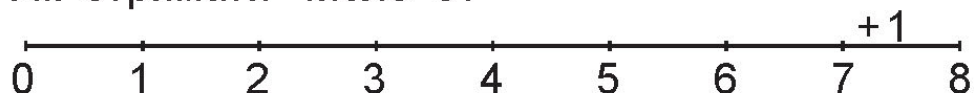
МІСЦЕ ЧИСЛА В ЧИСЛОВОМУ РЯДІ

1. Прочитай числовий ряд.

Як отримати число 8?

2. Зблукало число у першому рядку. Знайди його місце у числовому ряді.

2	3	4	1	5	6	7	8	9	10
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

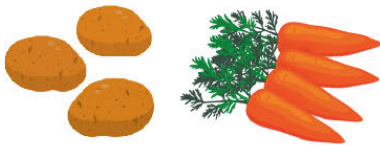
3. Спробуй назвати «сусідів» чисел.

1. Яке число стоїть ліворуч від 19?
2. Яке число стоїть праворуч від 8?
3. Яке число стоїть за 11?
4. Яке число стоїть попереду 5?

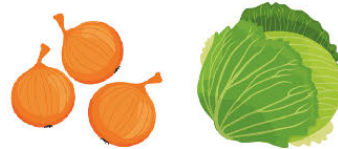
9 11 8 16 19 4 5 7 8

4. Склади вирази на додавання.

$$\square + \square = \square$$

$$\square + \square = \square$$

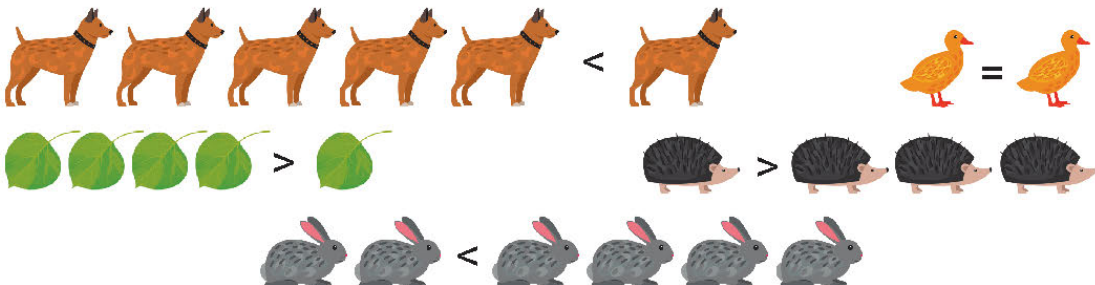

1. Яке число стоїть між числами 4 і 6; між числами 8 і 10; між числами 1 і 3; між числами 5 і 7?

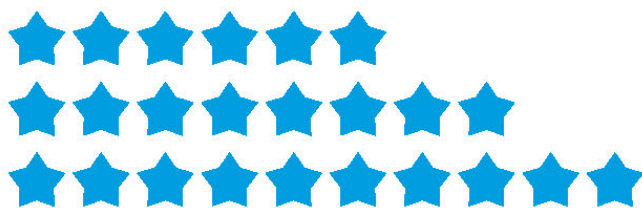
4 6 8 10 1 3 5 7

2. У чому помилка?

3. Скільки зірочок у кожному ряді?

4. Порівняй.

$4 + 1 \square 5$

$3 + 3 \square 7$

$4 + 2 \square 8$

$7 - 1 \square 2$

ПАРНІ Й НЕПАРНІ ЧИСЛА

Парні числа закінчуються цифрами
0, 2, 4, 6 або 8.

Непарні числа закінчуються цифрами
1, 3, 5, 7 або 9.

Числа: 0, 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14, 16, 18, 20 —
це парні числа.

Числа: 1, 3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17, 19 —
це непарні числа.

1. Назви парні числа у порядку зростання.

20, 12, 4, 7, 11, 9, 15, 16, 8, 10.

2. Який знак (+ або -) потрібно поставити?

$5 \square 4 = 9$

$8 \square 1 = 7$

$3 \square 3 = 6$

$6 \square 2 = 8$

$4 \square 2 = 2$

$7 \square 1 = 6$

Які із цих виразів закінчуються парним числом?

3. Обчисли математичні вирази.

$10 + 1 =$

$6 - 4 =$

$5 + 3 =$

$5 + 3 - 2 =$

1. У Сашка 8 яблук, а у Миколки 4 груші. У кого більше фруктів? На скільки більше?

2. Порівняй числа і постав відповідні знаки: <, >.

$10 \square 19$

$13 \square 14$

$16 \square 15$

$17 \square 20$

$15 \square 9$

$4 \square 2$

3. Обчисли вирази на віднімання.

$5 - 3 =$

$4 - 1 =$

$3 - 2 =$

$5 - 4 =$

$5 - 2 =$

$4 - 3 =$

4. Склади і розв'яжи задачу за малюнком.

15 жолудів

на 1 більше

1. Яким кольором позначено непарні числа? Запиши непарні числа у порядку спадання, а парні — у порядку зростання.

15, 5, 8, 9, 2, 20, 3, 17, 7, 8, 2, 12, 4, 19, 11, 10

2. Як називаються числа, сусідні з парними числами?

3. Відгадай число.

- 1) Більше, ніж 14, і менше, ніж 17. Це — парне число.
- 2) Число, яке стоїть між числами 16 і 19. Це — непарне число.

4. Запиши всі непарні числа в межах 10.

5. Скільки на малюнку пташок?

1. Вибери і запиши парні числа.

15, 12, 8, 11, 18, 2, 19, 20, 16, 7, 14. 3.

2. Запиши всі непарні числа між 6 і 18. Запиши всі парні двоцифрові числа, більші за 12 і менші від 20.

3. На скільки фруктів менше, ніж овочів? Порівняй. Добери відповідний знак: $<$, $>$, $=$.

4. Склади вирази на віднімання. Обчисли їх.

1. Запиши «сусідів» кожного числа. Які з них парні, а які непарні?

	8	
--	---	--

	19	
--	----	--

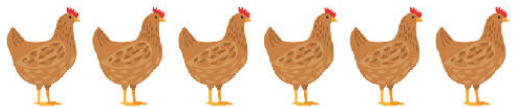
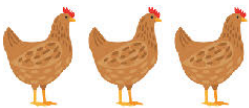
	11	
--	----	--

2. Розв'яжи задачу.

Брат має 15 розмальовок, а сестра — на 3 розмальовки менше. Скільки розмальовок у сестри?

3. Напиши сусідні числа до чисел 9, 2, 7, 19.

4. Склади і розв'яжи задачу.

Було	Прибігло	Стало
		?

1. Напиши всі парні числа між 11 і 20.

2. Напиши непарне число, у якому число одиниць дорівнює 5.

3. Напиши: 15, 20, 3, 12, 18, 6, 9, 10, 11, 19, 2, 1.

Назви одноцифрові числа.

Назви числа у порядку зростання.

Випиши парні числа.

Знайди суму першого й останнього чисел.

Знайди різницю найбільшого і найменшого чисел.

4. Склади задачу. Постав запитання зі словом «скільки».

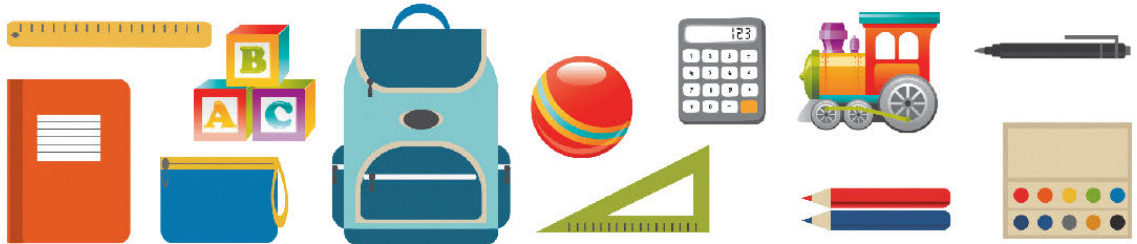
10 гривень

8 гривень

5. Які предмети не належать до шкільного приладдя?

Назви предмети, які подібні за формою до геометричних фігур.

1. Напиши:

- 1) усі парні числа другого десятка;
- 2) усі непарні числа першого десятка;
- 3) найменші парні двоцифрові числа.

2. Розв'яжи задачу.

На сніданок дітям дали 10 йогуртів з малиною і 18 з полуницею. Яких йогуртів дітям дали більше? На скільки?

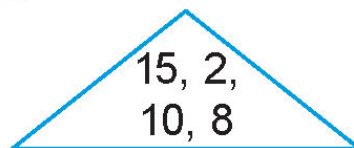
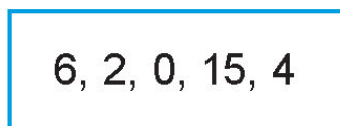
10 йогуртів

18 йогуртів

3. Знайди число.

Це число є і в чотирикутнику, і в трикутнику. Це непарне число. Яке це число?

4. Запиши число, яке:

1) на 2 більше, ніж 15;

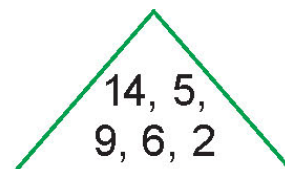
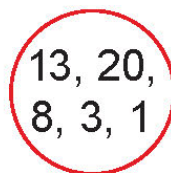
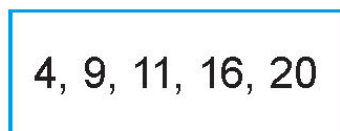
3) на 6 більше, ніж 1;

2) на 5 менше, ніж 10;

4) на 3 менше, ніж 4.

1. Це число є в колі й у чотирикутнику, але не в трикутнику. Яке це число?

2. Порівняй: <, >, =.

$1 < 3$

$4 \square 8$

$6 \square 3$

$10 \square 5$

$5 \square 3$

$7 \square 7$

$4 \square 2$

$9 \square 7$

3. Запиши всі парні числа між 10 і 17.
4. Назви числа: 10, 14, 4, 6, 2, 19, 20, 17, 8, 5, 12, 17, 13.
 Назви одноцифрові числа.
 Назви двоцифрові числа.
 Назви числа у порядку зростання.
 Випиши парні числа.
5. У пакеті 1 л молока, у глечики 2 л, а в банці — 3 л. Скільки молока в банці, глечики і пакеті разом?

1 л

2 л

3 л

ДОДАВАННЯ ТА ВІДНІМАННЯ ЧИСЕЛ В МЕЖАХ 20 БЕЗ ПЕРЕХОДУ ЧЕРЕЗ РОЗРЯД

1. Обчисли математичні вирази.

$14 = \boxed{} + 4$

$16 + 1 = \boxed{}$

$13 - 3 = \boxed{}$

$18 = 10 + \boxed{}$

$15 - 10 = \boxed{}$

$19 + 1 = \boxed{}$

2. Запиши числа, які стоять перед указаними числами:

13

16

10

19

Запиши числа, які стоять після вказаних чисел:

9

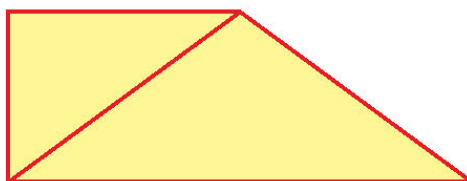
19

13

10

3. У Володі було кілька сірих хом'яків. Йому подарували ще 4-х рудих, і в нього тепер 8 хом'яків. Скільки сірих хом'яків було у Володі?

4. Скільки тут чотирикутників? Трикутників?

5. Заповни пропуски.

Доданок	10	17	13	19	1
Доданок	1		1		15
Сума	11	18		20	

1.

$$\begin{array}{ccccccc} 14 & + & 6 & = & 20 \\ \text{доданок} & & \text{доданок} & & \text{сума} \end{array}$$

Назви у цих виразах доданки і суми.

$$18 + 1 = 19$$

$$15 + 2 = 17$$

2. Зроби за зразком.

$$10 + 5 = 15$$

$$15 - 5 = 10$$

$$15 - 10 = 5$$

$$10 + 2 =$$

$$\begin{array}{|c|c|} \hline & \\ \hline \end{array} - \begin{array}{|c|} \hline \\ \hline \end{array} =$$

$$\begin{array}{|c|c|} \hline & \\ \hline \end{array} - \begin{array}{|c|} \hline \\ \hline \end{array} =$$

$$10 + 1 =$$

$$\begin{array}{|c|c|} \hline & \\ \hline \end{array} - \begin{array}{|c|} \hline \\ \hline \end{array} =$$

$$\begin{array}{|c|c|} \hline & \\ \hline \end{array} - \begin{array}{|c|} \hline \\ \hline \end{array} =$$

3. Розв'яжи задачу усно. Відповіді запиши в зошит.

Мама купила 4 кг картоплі і 3 кг моркви. На скільки кілограмів моркви менше, ніж картоплі, купила мама? Скільки всього кілограмів овочів придбала мама?

Відповідь. Моркви на _____ кг менше.

Відповідь. Усього _____ кг овочів.

4. Обчисли математичні вирази.

$$\begin{array}{cccc} 12 + 1 = & 13 + 3 = & 16 + 1 = & 18 + 2 = \\ 15 + 2 = & 14 + 2 = & 11 + 1 = & 12 + 2 = \end{array}$$

1. Оленка задумала число 15, а Наталка задумала число, що на 3 більше. Яке число задумала Наталка?

2.

$$\begin{array}{ccccccc} 19 & - & 5 & = & 14 \\ \text{зменшуване} & & \text{від'ємник} & & \text{різниця} \end{array}$$

У виразі: $18 - 2 = 16$ назви зменшуване.

У виразі: $17 - 5 = 12$ назви від'ємник.

У виразі: $19 - 3 = 16$ назви різницю.

$$19 - 5 = 14$$

Цей числовий вираз можна читати так:
від дев'ятнадцяти відняти п'ять буде чотирнадцять;
дев'ятнадцять мінус п'ять буде чотирнадцять.

Якщо зменшуємо число на кілька одиниць, то виконуємо дію віднімання.

Читаємо так: 19 зменшити на 5 буде 14.

Якщо треба знайти різницю чисел, то виконуємо дію віднімання. Читаємо так: 19 мінус 5 дорівнює 14.

Якщо відоме зменшуване, від'ємник, то знаходимо різницю дією віднімання. Читаємо так: 19 мінус 5 буде 14.

3. У кожній парі чисел назви менше число.

$$14 \text{ і } 16 \quad 19 \text{ і } 18 \quad 17 \text{ і } 12 \quad 12 \text{ і } 11 \quad 14 \text{ і } 11$$

4. У кошику було 10 яєць. Для приготування сніданку купили ще 3 яйця. Скільки яєць стало?

Було	Купили	Стало
 10	 3	?

ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ В МЕЖАХ 20 З ПЕРЕХОДОМ ЧЕРЕЗ РОЗРЯД. ЧИСЛОВІ ВИРАЗИ НА ДВІ ДІЇ

$$9 + 2 =$$

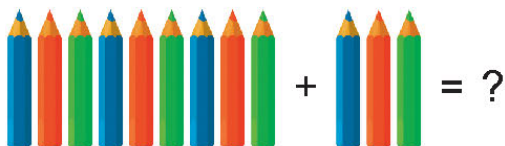
Треба розкласти другий доданок на два числа так, щоб можна було перший доданок доповнити до 10:

$$2 = 1 + 1$$

$$9 + 2 = 9 + 1 + 1 = 11.$$

1. Склади і розв'яжи задачі.

2. Розв'яжи задачу.

Валерію — 10 років, а Марійці — 8.

На скільки років Валерій старший за Марійку?

8 років 10 років

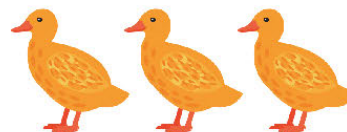
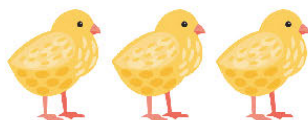
3. Запиши суму і різницю чисел 9 і 2.

4. На які геометричні фігури схожі ці предмети?

1. Порівняй кількість курчат і каченят. Який знак (<, >, =) потрібно поставити?

2. Поясни, як виконано дію віднімання.

$$12 - 3 = 12 - 2 - 1 = 9$$

$$14 - 5 = 14 - 4 - 1 = 9$$

$$15 - 6 = 15 - 5 - 1 = 9$$

$$13 - 4 = 13 - 3 - 1 = 9$$

3. Обчисли самостійно: $12 - 3$.

4. У спортивному залі грали в теніс 12 дівчаток, хлопчиків — на 3 менше. Скільки хлопчиків грало в теніс?

5. Обчисли:

$$8 + 2 + 2 =$$

$$9 - 5 - 3 =$$

$$14 + 3 - 5 =$$

$$18 - 7 + 1 =$$

$$10 - 1 + 3 =$$

$$12 + 2 - 4 =$$

$$9 + 7 + 1 =$$

$$17 - 9 + 2 =$$

1. Сума двох чисел 17. Одне число 9. Знайди друге число.

2. Обчисли самостійно:

$$13 - 7 + 6 =$$

$$14 - 5 + 5 =$$

$$8 + 2 - 7 =$$

$$18 - 1 - 1 =$$

3. Кожне із цих чисел: 13, 14, 16, 18 напиши у вигляді суми двох чисел за зразком:

$$15 = 10 + 5.$$

4. Обчисли:

$10 + 1 = 11$	$10 + 3 =$	$10 + 4 =$	$10 + 6 =$
$11 - 1 = 10$	$13 - 3 =$	$14 - 4 =$	$16 - 6 =$
$11 - 10 = 1$	$13 - 10 =$	$14 - 10 =$	$16 - 10 =$

5. Михайлик зловив 17 метеликів. Він подарував Марійці 9 різнобарвних метеликів і 2 блакитних. Скільки метеликів Михайлик подарував Марійці?

Зловив	Подарував	Подарував усього
 17	 9 і 2	?

1. Кожне із чисел доповни до 10.

10	6		9	5		1		2	3
		8			7		4		

2. Запиши менше число з кожної пари. Назви парні й непарні числа.

11 і 9 10 і 12 14 і 6

3. Розглянь, як виконували дії додавання і віднімання.

$$\begin{array}{r} 9 + 3 \\ \quad \wedge \\ \quad 1 \quad 2 \end{array}$$

$$\underline{9 + 1} + 2 = 10 + 2 = 12$$

$$\begin{array}{r} 12 - 3 \\ \quad \wedge \\ \quad 2 \quad 1 \end{array}$$

$$\underline{12 - 2} - 1 = 10 - 1 = 9$$

4. Від стрічки завдовжки 12 см відрізали 5 см. Яка довжина стрічки, що залишилася?

5. Додавай кожне число частинами, за зразком:

$$5 + 3 = 5 + 2 + 1 = 8$$

2 1

$$9 + 2 =$$

1 1

$$7 + 4 =$$

2 2

$$8 + 4 =$$

2 2

1. Віднімай кожне число частинами, за зразком:

$$14 - 5 = 14 - 4 - 1 = 9$$

4 1

$$11 - 2 =$$

1 1

$$12 - 3 =$$

2 1

$$13 - 5 =$$

3 2

2. Склади і розв'яжи задачі.

Було	З'їли	Залишилося
 9	 2	?

У I бідоні — 9 л

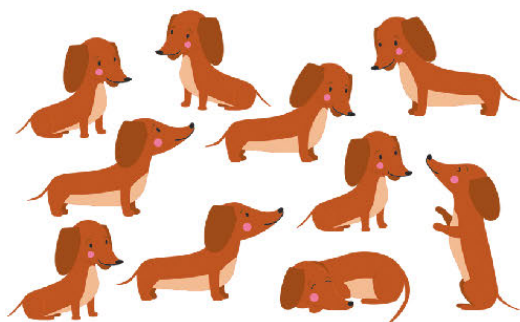
У II бідоні — на 2 л менше

Скільки ... — ?

3. Обчисли самостійно:

$$\begin{array}{cccc}
 12 - 1 - 1 = & 14 - 10 + 7 = & 9 - 3 - 6 = & 16 - 5 - 6 = \\
 9 + 2 + 1 = & 10 + 4 - 3 = & 11 - 2 + 3 = & 19 - 1 - 10 =
 \end{array}$$

4. Порівняй кількість цуценят і поросят. Запиши числа в зошит. Постав відповідний знак.

5. З одного вулика взяли 7 кг меду, а з другого — 4 кг. Скільки всього кілограмів меду взяли з двох вуликів?

1. Обчисли:

$$\begin{array}{ccccc} 4 + 5 = & 11 - 2 = & 7 + 3 = & 12 - 3 = & 10 - 6 = \\ 8 + 4 = & 13 - 5 = & 9 + 4 = & 17 - 8 = & 2 + 6 = \end{array}$$

2. Встав < або >.

$$7 - 2 \square 4 \quad 10 - 5 \square 7 \quad 4 + 1 \square 8 \quad 7 - 3 \square 2$$

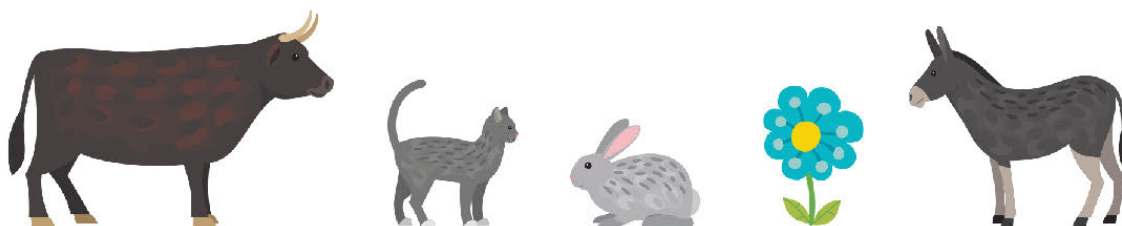
3. Визнач, на скільки 12 більше, ніж 3; 2 менше, ніж 11; 15 більше, ніж 5; 9 менше, ніж 13.

4. Обчисли:

$$\begin{array}{cccc} 9 + 9 = & 20 - 10 + 5 = & 9 - 6 + 10 = & 12 - 4 - 4 = \\ 5 + 6 = & 19 + 1 - 9 = & 18 - 9 + 2 = & 18 - 8 + 10 = \end{array}$$

5. Яке зображення тут зайве? Поясни свою думку.

1. Напиши суму кожного числа за зразком.

Зразок: $20 = 10 + 10$

$$15 = \square + \square$$

$$18 = \square + \square$$

$$12 = \square + \square$$

2. У змаганнях з волейболу взяли участь 8 хлопчиків і 4 дівчинки. Скільки всього дітей брало участь у змаганнях?

3. Добери і встав потрібне число.

$10 + \square = 14$

$8 + \square = 10$

$7 - \square = 4$

$4 - \square = 2$

$6 + \square = 12$

$11 + \square = 20$

4. Поясни, як віднімали число 7 у другому випадку.

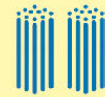
$10 - 7 = 3$

$10 - 3 - 4 = 3$

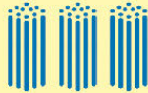
НУМЕРАЦІЯ В МЕЖАХ 100

1 десяток, або десять

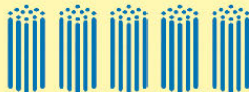
2 десятки, або двадцять

3 десятки, або тридцять

4 десятки, або сорок

5 десятків, або п'ятдесят

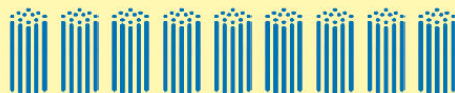
6 десятків, або шістдесят

7 десятків, або сімдесят

8 десятків, або вісімдесят

9 десятків, або дев'яносто

10 десятків, або сто

1. Полічи, скільки паличок.

2. Запиши число, яке складається з 4 десятків. Яке число передує йому? Яке число йде за ним?

3. Обчисли за зразком:

$$6 \text{ дес.} + 3 \text{ дес.} = 9 \text{ дес.} = 60 + 30 = 90$$

$$7 \text{ дес.} + 1 \text{ дес.}$$

$$8 \text{ дес.} - 4 \text{ дес.}$$

$$5 \text{ дес.} - 2 \text{ дес.}$$

$$4 \text{ дес.} + 3 \text{ дес.}$$

1. Скільки паличок на кожному малюнку? Запиши числа.

Назви всі числа від 37 до 45.

2. Поклади 4 десятки і 9 паличок, додай ще одну паличку. Скільки стало паличок?

3. Запиши числа цифрами: тридцять два, сорок, шістдесят вісім, вісімдесят один, дев'яносто, сто, двадцять дев'ять.

4. Запиши за зразком: 35 — це 3 дес. 5 од.

82 — це...

67 — це...

99 — це...

5. Числа 20, 40, 60, 100 зменш на 1 десяток і запиши відповіді.

6. Розглянь малюнки. Порівняй кількість комах і птахів. Склади вирази на віднімання.

1. Поясни, як отримали число шістдесят.

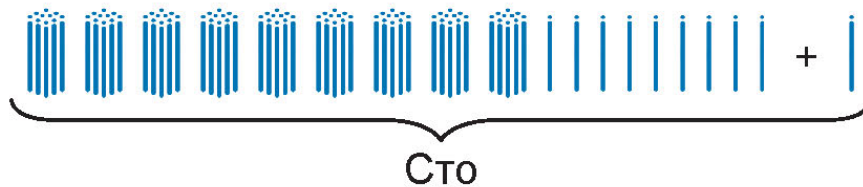

2. Обчисли вирази.

$$6 + (8 - 4) = \quad 13 - (13 - 10) = \quad 18 - (12 - 2) =$$

$$6 + (4 + 6) = \quad 20 - (11 - 10) = \quad 14 - (17 - 7) =$$

3. До дев'яноста дев'яти паличок додали ще одну. Скільки паличок стало?

Число сто записують так: 100.
Запам'ятай назву цього числа.

4. Таблиця чисел першої сотні.

1	11	21	31	41	51	61	71	81	91
2	12	22	32	42	52	62	72	82	92
3	13	23	33	43	53	63	73	83	93
4	14	24	34	44	54	64	74	84	94
5	15	25	35	45	55	65	75	85	95
6	16	26	36	46	56	66	76	86	96
7	17	27	37	47	57	67	77	87	97
8	18	28	38	48	58	68	78	88	98
9	19	29	39	49	59	69	79	89	99
10	20	30	40	50	60	70	80	90	100

Прочитай числа першого, п'ятого, сьомого і десятого десятків.

5. Запиши всі числа четвертого десятка.

1. Розглянь і поясни, як обчислювали ці вирази.

$$7 + 6 = 7 + 3 + 3 = 13$$

3 3

$$5 + 4 = 5 + 2 + 2 = 9$$

2 2

2. Виконай дію, як у попередньому завданні. Поясни.

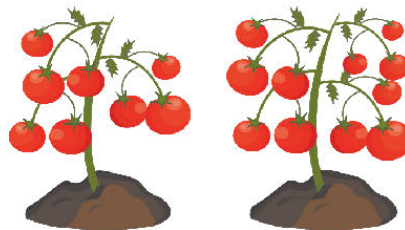
$$6 + 8 =$$

^

$$9 + 7 =$$

^

3. На одному кущі 8 помідорів, а на другому — на 3 більше. Скільки помідорів на обох кущах?

4. Склади і розв'яжи задачу.

Було — 15 грн.

Витратили — 7 грн.

Залишилося — ? грн.

5. Запиши, скільки десятків у кожному числі.

двадцять — 2 дес.

п'ятдесят — дес.

сто — дес.

шістдесят — дес.

дев'яносто — дес.

десять — дес.

1. Склади вирази й обчисли їх, використовуючи дужки.

Число 5 збільшити на різницю чисел 10 і 5.

Число 5 збільшити на суму чисел 9 і 1.

Різницю чисел 20 і 10 збільшити на 5.

Від суми чисел 11 і 8 відняти 7.

2. У числах 27, 35, 48 поміняли місцями десятки й одиниці. Які числа отримали?

3. Склади нерівності.

$\square > 6$

$7 < \square$

$2 < \square$

$9 > \square$

$4 < \square$

$\square > 1$

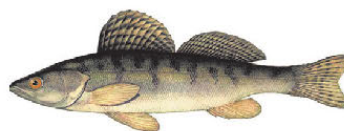
$\square < 3$

$5 > \square$

4. Маса щуки — 4 кг, а судака — на 10 кг більша. Яка маса судака?

4 кг

на 10 кг більше

5. Кого ти впізнаєш на малюнках?

1. Запиши всі числа сьомого десятка.

2. Запиши числа.

Десятки Одиниці

5 2

3 5

4 4

2 3

Десятки Одиниці

8 0

7 6

6 1

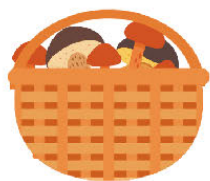
9 7

3. Склади з виразів на додавання два вирази на віднімання.

$9 + 3 =$

$7 + 5 =$

4. Склади і розв'яжи задачу.

10

7

3

1. Закінчи обчислення.

$$8 + 4 = 8 + 2 + 2 = \quad 12 - 4 = 12 - 2 - 2 =$$

$$7 + 4 = 7 + 3 + 1 = \quad 11 - 4 = 11 - 1 - \square =$$

2. Розглянь таблицю додавання і віднімання.

+	+1	+2	+3	+4	+5	+6	+7	+8	+9
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
-	-1	-2	-3	-4	-5	-6	-7	-8	-9

$$6 + 5 = 11$$

$$8 + 4 = 12$$

$$14 - 6 = 8$$

Користуючись таблицею, виконай дії додавання і віднімання.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---

 + 7

16	15	14	13	12	11	10	9	8
----	----	----	----	----	----	----	---	---

 - 7

3. Прочитай числа за зразком:
35 — це 3 десятки і 5 одиниць.

76 — це ... 94 — це ... 58 — це ... 47 — це ...

4. Знайди три відмінності на малюнках.

1. У зайчика було 11 морквин. Він з'їв дві. Скільки морквин залишилось у зайчика?

2. Обчисли з поясненням.

$$\begin{array}{r} 12 - 6 = 6 \\ \swarrow \searrow \\ 10 \quad 2 \end{array}$$

$$16 - 8 =$$

$$\begin{array}{r} 8 + 9 = 17 \\ \swarrow \searrow \\ 2 \quad 7 \end{array}$$

$$9 + 7 =$$

3. У Надійки було 17 повітряних кульок. Вона подарувала Миколі 8 повітряних кульок. Скільки кульок залишилося в Надійки?

4. Обчисли.

$$8 + 5 =$$

$$10 + 5 =$$

$$20 - 6 =$$

$$16 - 9 + 4 =$$

УТВОРЕННЯ І ЗАПИС КРУГЛИХ ДЕСЯТКІВ. ПРЯМА І ЗВОРОТНА ЛІЧБА ДЕСЯТКАМИ В МЕЖАХ 100. 1, 10 — ЛІЧИЛЬНІ ОДИНИЦІ

1. Скільки десятків у сотні? Скільки одиниць у сотні? Назви найменше і найбільше число кожного десятка. Назви три перші числа четвертого десятка, три останні числа п'ятого десятка. Назви у зворотному порядку числа другого десятка, дев'ятого десятка.

2. Полічи від 28 до 36; від 44 до 52; від 75 до 80; від 91 до 100.

3. Що більше:

1) 3 чи 3 десятки?

2) 10 чи 1 сотня?

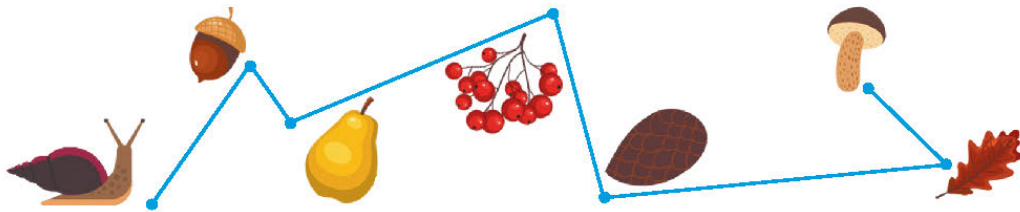
3) 89 чи 9 десятків?

4) 1 сотня чи 1 десяток?

5) другий десяток чи 2 десятки?

4. Равлик зібрався у мандрівку. Виміряй довжину шляху від початку до жолудя; від ягід до листочка; від листочка до грибочка.

1. Обчисли вирази.

$11 - 1 =$

$17 - 7 =$

$16 - 6 =$

2. Запиши числа цифрами: тридцять чотири, сорок один, шістдесят три, вісімдесят вісім, дев'яносто дев'ять, сто, двадцять п'ять.

3. Числа 40, 70, 30, 100 зменш на 1 десяток і запиши відповіді.

4. Запиши за зразком: 75 — це 7 дес. 5 од.

92 — це ...

47 — це ...

99 — це ...

5. Порівняй числа й вибери відповідний знак: <, > або =.

$6 \square 8$

$6 \square 10$

$7 \square 7$

$8 \square 7$

$10 \square 6$

1. Кожне із чисел: 5, 7, 9 доповни до 60.
2. Назви числа, що складаються із:
3 дес. 4 од.; 1 дес. 3 од.; 5 дес. 6 од.; 4 дес. 8 од.;
2 дес. 7 од.; 9 дес. 9 од.; 10 дес.; 10 од.
3. У числах 27, 35, 48 поміняли місцями цифри десятків і одиниць. Які числа отримали?
4. Маса індика 9 кг, а півня — на 5 кг менша. Яка маса індика та півня разом?

9 кг

на 5 кг менше

Разом — ?

1. Використовуючи цифри 5, 7, 9, напиши числа восьмого десятка.
Використовуючи цифри 1, 3, 7, напиши числа другого десятка.
Використовуючи цифри 2, 3, 9, напиши числа четвертого десятка.
2. Микола купив 9 зошитів у клітинку і 3 зошити в лінію. Скільки всього зошитів купив Миколка?

Купив

9

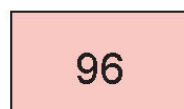
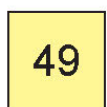
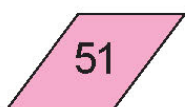

3

Всього?

3. Назви наступне і попереднє числа до числа 43, до числа 51.

4. Назви геометричні фігури, що зображені на малюнку. Запиши в зошит числа, якими позначені чотирикутники.

1. Обчисли. Впиши потрібний знак (<, >, =).

$9 + 3 \square 10 + 2$

$11 - 1 \square 11 + 1$

$55 - 20 \square 15$

$9 + 4 \square 4 + 9$

$10 + 3 \square 9 + 4$

$11 - 4 \square 11 + 4$

2. Склади і розв'яжи задачу.

Вміщає 5 склянок

на 4 склянки більше

3. Обчисли.

$17 - 4 + 5 =$

$12 - (5 + 4) =$

$10 - 2 + 7 =$

$15 + 2 - 9 =$

4. Порівняй.

$60 \square 20$

$98 \square 100$

$5 \text{ дес. } 4 \text{ од. } \square 35$

$87 \square 78$

$61 \square 51$

$7 \text{ дес. } 8 \text{ од. } \square 99$

1. Числа 20, 31, 40, 51 зменш на 1 десяток і запиши відповіді.

2. Прочитай числа. Впиши в зошит числа, які мають 1 десяток; дев'ять десятків.

9	11	67	93	78	18	99	15	4	91	10
---	----	----	----	----	----	----	----	---	----	----

3. До якого числа треба додати 1, щоб отримати: 40; 70?

4. Що переплутав художник?

1. Запиши суму найменшого числа четвертого десятка і найбільшого числа першого десятка.

2. Склади і розв'яжи задачу.

Було	Продали	Залишилося
 5 кг і 7 кг	2 кг	?

3. Обчисли.

12 –	5	9	6	8
	7			

4. Прочитай числа: 5, 7, 55, 77, 57, 75. Які дві цифри використано для запису цих чисел? Назви десятки й одиниці.

5. Хто з гірки спуститься першим? Хто останнім?

1. Обчисли.

15 –	7	5	9	11
	8			

13 +	4	8	5	6
	17			

2. Оленка знайшла в лісі 13 грибів, Павло — на 8 грибів більше. Скільки грибів знайшов Павло?

13

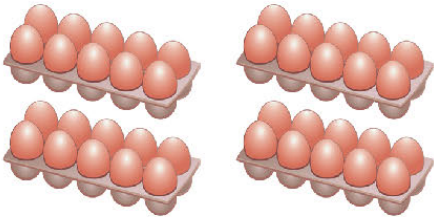
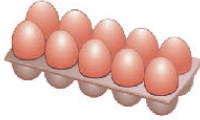
на 8 більше

3. Яких чисел не вистачає в цьому ряді?

90			93			97	99	
----	--	--	----	--	--	----	----	--

4. Мама купила 4 десятки яєць. Десять яєць вона використала для приготування печива. Скільки яєць залишилось у мами?

Купила	Використала	Залишилося
		?

ЧИСЛО І ЦИФРА. КІЛЬКІСТЬ ЦИФР І ЧИСЕЛ. ОДНО-, ДВО- І ТРИЦИФРОВІ ЧИСЛА

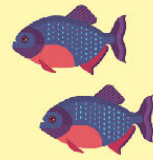
Кількість предметів множини виражають числом

1

4

2

Відсутність елементів множини виражають числом нуль. Число нуль позначають цифрою 0.

5

0

Цифри — це знаки, якими позначають числа.

Цифр десять: 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9.

1. Прочитай числовий ряд.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

2. Чого бракує на цих зображеннях?

1. Яке число стоїть між числами 4 і 6; між числами 8 і 10; між числами 1 і 3; між числами 5 і 7?

4 6

8 10

1 3

5 7

У числі 8 є один розряд: перший

8
↓
перший
↓
8 од.

У числі 16 є два розряди: другий і перший

16
↙ ↘
другий перший
↓ ↓
1 дес. 6 од.

У числі 100 є три розряди: 1 сот., 0 дес. і 0 од.

100
↙ ↓ ↘
третій другий перший
↓ ↓ ↓
1 сот. 0 дес. 0 од.

2. Обчисли.

$$\begin{array}{ccccc} 9 + 1 = & 8 + 2 = & 7 + 2 = & 10 - 1 = & 4 + 4 = \\ 5 + 4 = & 2 + 1 = & 3 + 6 = & 8 - 1 = & 6 + 4 = \end{array}$$

3. Запиши вирази і знайди їхні значення.

Сума чисел 8 і 3. Від суми чисел 9 і 4 відняти 5.
Різниця чисел 17 і 5. До 7 додати різницю чисел 6 і 4.

1. Прочитай числа в таблиці. Що означає в запису цих чисел кожна цифра? Порівняй значення цифр у числах 23 і 32.

Десятки	Одиниці
2	3
4	1
3	2

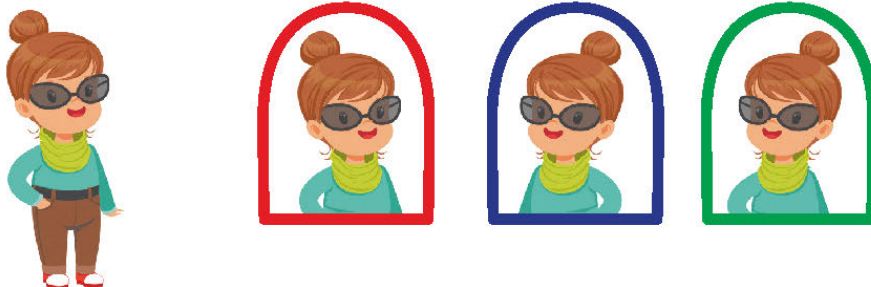
2. Назви числа, що містять:

2 дес. 4 од. 3 дес. 1 од. 2 дес. 7 од. 5 дес. 3 од.
4 дес. 7 од. 6 дес. 2 од. 7 дес. 9 од. 8 дес. 8 од.

3. Розклади на розрядні доданки числа: 37, 86, 97, 100, 99.

4. Дівчинка стала перед дзеркалом. Знайди дзеркало з її відображенням.

1. Скільки десятків у числах: 34, 56, 78, 99?
2. Запиши число четвертого десятка, що містить: цифру 2 в розряді одиниць; однакові цифри в розрядах десятків та одиниць.
3. Запиши числа.

1 сот. 0 дес. 0 од.
5 дес. 3 од.

1 дес. 7 од.
9 дес.

4. Склади і розв'яжи задачу.

Було	Прибігло	Стало
 7	 5	?

МІРА ВАРТОСТІ. ГРОШІ

1. Назви номінал кожної монети, купюри.

Копійки

Гривні

2. Запиши номінал кожної монети. Скільки всього грошей на малюнку?

3. Розміняй 10 гривень. Розміняй 5 гривень.

4. Склади і розв'яжи задачу за малюнком.

Було	Витратили	Решта
	 	?

5. Полічи трикутники і чотирикутники.

1. Запиши, скільки всього грошей на кожному малюнку.

2. Запиши за зразком: 51 — це 5 дес. 1 од.

82 — це _____ 75 — це _____

68 — це _____

3. Порахуй.

1 гривня — це 100 копійок.

4. Розглянь номінали монет. Назви їх.

Гривні

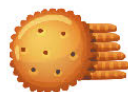
Копійки

5. У крамниці можна придбати:

89 грн

10 грн

6 грн

12 грн

17 грн

8 грн

23 грн

У Оленки є 50 гривень. Які продукти Олена може купити?

1. Розв'яжи задачі.

10 грн

98 грн

14 грн

29 грн

8 грн

85 грн

- 1) Катерина хоче купити поїсти. Що вона може придбати? Скільки грошей має у неї бути?
- 2) Вадим хоче купити конструктор. У нього є 54 грн. Чи може він купити його?
- 3) Оксанка купила морозиво і сіль. Скільки грошей вона витратила?

2. Володя купив книжку про тварин. Він дав продавцеві 10 грн та 5 грн. Скільки коштує книга?

3. У Галини є 5 монет:

Які із цих варіантів грошей вона не зможе набрати цими монетами?

Варіанти:

12 гривень; 16 гривень; 50 копійок; 10 гривень; 60 копійок.

4. Зошит і ручка коштують разом 17 грн. Зошит коштує 9 грн. Скільки коштує ручка?

Що дорожче: зошит чи ручка? На скільки?

1. Марійка має 20 грн. Вона зробила одну покупку й отримала 11 грн решти. Що вона купила?

6 грн

25 грн

15 грн

9 грн

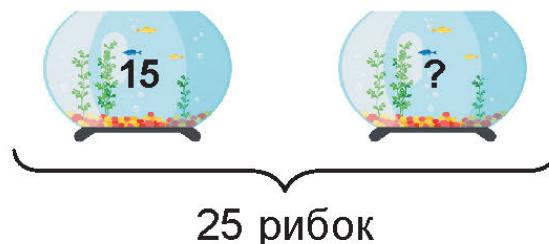
35 грн

2. Андрій і Ольга вирішили купити іграшкову гітару. Андрій дав 10 грн. Ольга доклала решту. Скільки грошей доклала Ольга?

17 грн

3. Склади і розв'яжи задачу.

4. Порівняй.

10 грн 50 грн

27 грн 30 грн

70 грн 30 грн

50 к. 10 к.

10 к. 10 к.

100 грн 10 грн

5. Скільки всього грошей?

$$2 + 2 + 2 =$$

$$5 + 5 =$$

РОЗМІН. ЗАМІНА

1. У Гліба 2 монети по 10 грн і одна — 50 коп.

У Сашка 1 монета в 10 грн і одна — 5 грн.

У Ганни 2 монети по 10 коп.

У кого більше грошей?

2. Порівняй.

$4 + 1$ 5

$3 + 3$ 7

$4 + 2$ 8

$7 - 1$ 2

3. Блокнот коштує 10 грн, олівець — 4 грн і ручка — 5 грн. Олег має 17 гривень. Що із цих предметів може купити Олег?

10 грн

4 грн

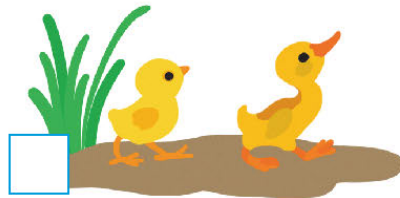
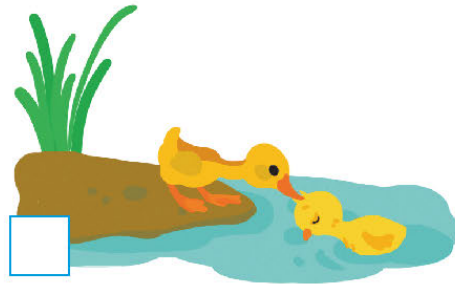
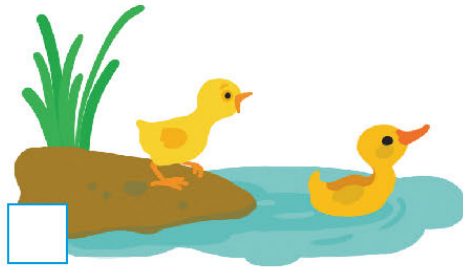
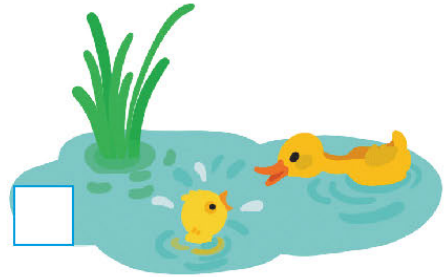
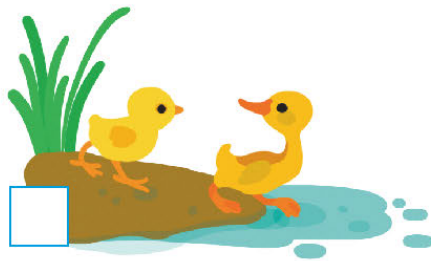

5 грн

4. Розміняй 1 гривню по 50 копійок.

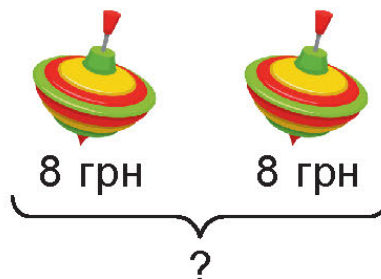
5. Відтвори послідовність подій. Склади розповідь.

1. Квиток на екскурсію в музей коштує 10 грн. Знайди три можливі способи оплатити вартість квитка.

2. Іграшка коштує 8 грн. Скільки треба заплатити за 2 такі іграшки?

3. Склади і розв'яжи задачу.

Було	Прилетіло	Стало
 15	?	20

4. Що дорожче: годинник чи калькулятор? На скільки?

15 грн

38 грн

1. Скільки десятків у кожному із чисел?

20

40

90

30

$10 + 10 + 10$

2. Запиши числа у вигляді суми десятків і одиниць за зразком.

$16 = 10 + 6$

$24 = \boxed{} + \boxed{}$

$53 = \boxed{} + \boxed{}$

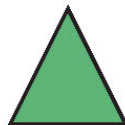
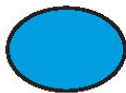
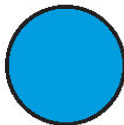
$81 = 80 + 1$

$79 = \boxed{} + \boxed{}$

$45 = \boxed{} + \boxed{}$

3. Знайди зайву фігуру за формою і кольором. Назви її.

4. Визнач вартість кожної покупки.

2 грн + 8 грн

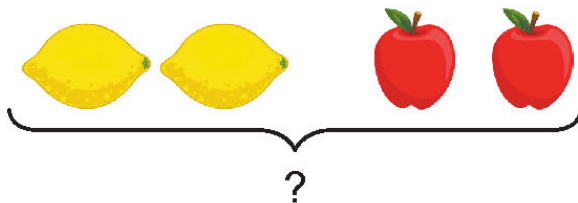
13 грн + 4 грн

10 грн + 5 грн

1. Один лимон коштує 7 грн. Одне яблуко 4 грн. Розв'яжи задачу.

2. Постав знаки: $>$, $<$, $=$.

$8 \square 6$

$2 \square 9$

$4 \square 3$

$5 \square 5$

$8 \square 7$

3. Обчисли вирази.

$6 + 1 - 2 =$

$5 - 4 + 6 =$

$7 + 0 - 4 =$

$6 - 2 + 4 =$

4. За малюнком склади і розв'яжи задачу.

5. У Миколки було 20 грн. Він купив сік за 7 грн і сирок. Залишилося 4 грн. Скільки коштує сирок?

1. Склади і розв'яжи задачу.

Було	Витратили	Решта
		?

2. Склади і розв'яжи задачу за такими даними:

Купили — булочку за 8 грн.

Подали в касу — 20 грн.

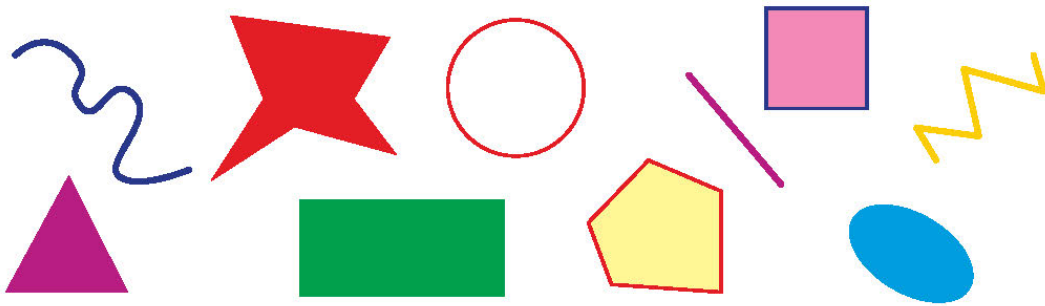
Одержали решту — ? грн.

3. Доповни числовий ряд.

11	12			15		17	
----	----	--	--	----	--	----	--

4. Розглянь малюнок. Які геометричні фігури ти знаєш? Назви їх.

ЧАС: ТИЖДЕНЬ, ДОБА, МІСЯЦЬ, РІК

60 хвилин = 1 година

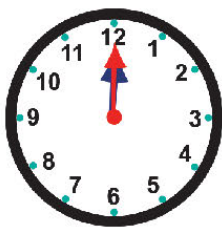
7 днів = 1 тиждень

12 місяців = 1 рік

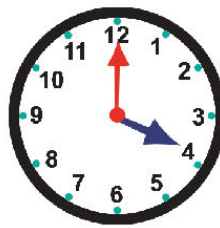
24 години = 1 доба

4 тижні = 1 місяць

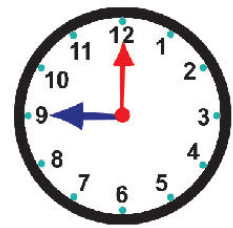
52 тижні = 1 рік

12 годин дня
(полудень),
або 24 години
(північ)

4 години ночі,
або 16 годин
(4 години дня)

9 годин ранку,
або 21 година
(9 годин вечора)

1. Покажи на годиннику:

1) 20 хвилин; 2) пів години; 3) 15 хвилин; 4) годину.

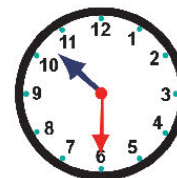
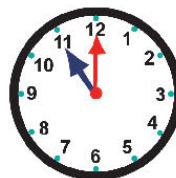
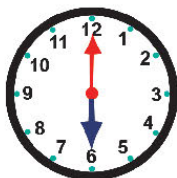
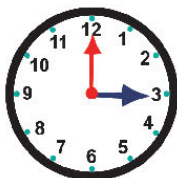
2. З однієї ділянки зібрали 14 динь, а з другої — на 5 динь менше. Скільки динь зібрали з другої ділянки?

3. Знайди силуети кожного мешканця моря.

1. Який час показує кожний із годинників?

2. Михайлик прокинувся о 8-й годині ранку. Галинка прокинулася на 1 годину пізніше. О котрій годині прокинулася Галинка?

3. Закінчи речення. На дорогу до школи Василь щоденно витрачає 60 хв. Це...

4. Визнач, скільки минуло годин від 10-ї ранку до 17-ї години одного й того самого дня.

1. Якщо сьогодні середа, то який день буде завтра? Якщо сьогодні неділя, то який день був учора? Який день тижня буде післязавтра, якщо сьогодні понеділок?

2. Запиши у хвилинах.

1 год = хв

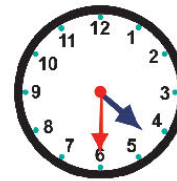
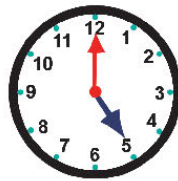
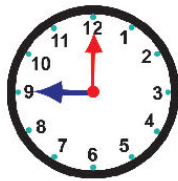
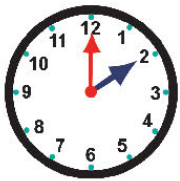
пів години = хв

1 год і 10 хв = хв

15 хв і 25 хв = хв

3. Визнач, скільки минуло годин від 17-ї години вечора до 21-ї години вечора одного й того самого дня.

4. Який із годинників не показує ранковий час?

1. Розглянь таблицю. Напиши в зошиті час початку і закінчення заняття.

	Гра на музичному інструменті	Заняття у спортивній секції
Початок		
Закінчення		

Яке заняття триває довше?

2. Сьогодні у школі змагання. Який це день тижня, якщо: це не п'ятниця, вчора не була п'ятниця і завтра не буде п'ятниця; це робочий день тижня, але не понеділок і не вівторок?

3. Доповни усно.

Доба складається із частин:

ранок, _____, _____, ніч.

тиждень = днів

доба = години

час = хвилин

4. Екскурсія розпочалася о і закінчилася о .

Скільки годин тривала екскурсія?

1. Діти бавились на подвір'ї. Катрусю покликали додому о 8-й годині вечора, Михайла — на 2 години раніше. О котрій годині покликали додому Михайла?

2. Визнач, скільки минуло годин.

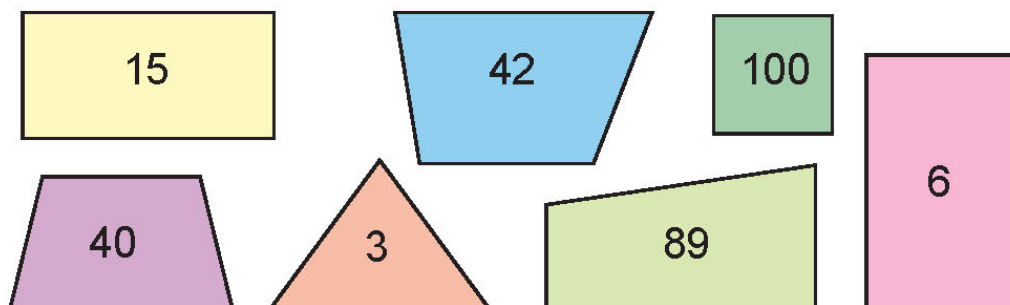
1) Від 9-ї ранку до 15-ї години одного й того самого дня.

2) Від 11-ї години ранку до 16-ї години після полудня одного й того самого дня.

3. У Сашка 17 марок. Він подарував Володі 9 марок. Скільки марок залишилося в Сашка?

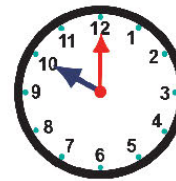
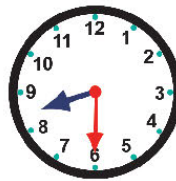
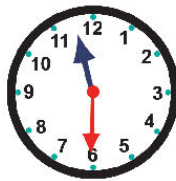
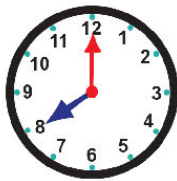

4. Запиши числа, якими позначені трикутники, чотирикутники, прямокутники, квадрати.

1. Який час показують годинники?

2. Запиши у хвилинах.

1 год = хв;

пів години = хв.

3. У шкільній теплиці 10 кактусів. Уранці школярі полили 5 кактусів. Скільки кактусів залишилося полити?

Росте	Полили	Залишилося полити
 10	 5	?

4. Склади і розв'яжи задачу за коротким записом.

Було	Витратили	Залишилося
15 грн	– 7 грн	? грн

5. Запиши число, що містить 5 десятків та 6 одиниць; 3 десятки; 8 десятків та 4 одиниці; 2 одиниці.

Запиши числа, що стоять у натуральному ряді між числами 48 і 53.

Запиши числа, що більші за 37, але менші від 44.

Запиши числа 6-го десятка.

Запиши числа, що містять по 3 десятки.

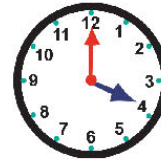
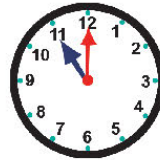
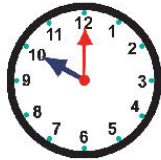
1. Назви частини доби:

- 1) коли сходить сонце;
- 2) коли сонце в zenіті;
- 3) коли сонце сідає;
- 4) коли на небі з'являються зорі.

Одиниці часу пов'язані з обертанням небесних тіл: Земля обертається навколо Сонця, навколо Землі обертається Місяць, Земля обертається ще й навколо своєї осі.
Доба — проміжок часу, протягом якого Земля робить повний оберт навколо своєї осі.
 У добі 24 години. Доба починається опівночі.
 7 діб — один **тиждень**.
 4 тижні — це один **місяць**.

2. Запиши, котру годину показує кожен годинник.

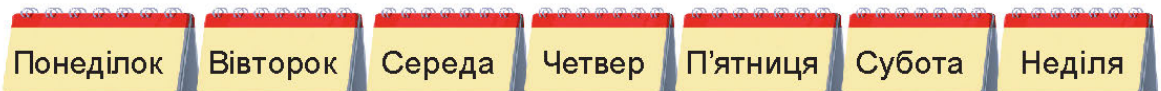
3. Покажи на годиннику 1 год 20 хв; 11 год.

4. Сніданок був за 1 годину до екскурсії. Екскурсія почалася о 10-й годині ранку. О котрій годині був сніданок?

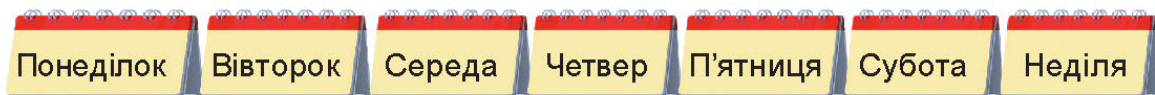
ДНІ ТИЖНЯ

1. Понеділок — перший день тижня. Його позначають цифрою 1. Вівторок — цифрою 2. Якими цифрами позначаються наступні дні?

2. Назви дні тижня у зворотному порядку.
3. Який день тижня передує п'ятниці? Який день настає після неділі? Після якого дня настає середа? Який день від початку тижня останній? А передостанній?
4. Якщо сьогодні четвер, то який день буде завтра?

Який день сьогодні, якщо вчора був вівторок?
 Який день сьогодні, якщо завтра буде середа?
 Якщо сьогодні понеділок, то який день був учора?

5. Розкажи, що Вадим робитиме кожного дня тижня?

пн	вт	ср	чт	пт	сб	нд

Розкажи, який у тебе розклад на тиждень.

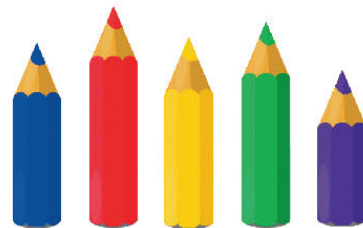

1. Сьогодні вівторок. Усе, що відбувається цього дня, — сьогодні. Який день був учора? Це попередній день. Який день буде завтра? Це наступний день.
2. Сьогодні середа, який день був учора? Який день іде за понеділком? Назви останній день тижня.

3. Якщо сьогодні четвер, то який день буде завтра?
Який день сьогодні, якщо вчора був вівторок?
Який день сьогодні, якщо завтра буде середа?
Якщо сьогодні понеділок, то який день був учора?

4. Вибери відповідний олівець, дотримуючись таких умов: не синій і не жовтий; не найдовший і не найкоротший.

1. Як ти вважаєш, навіщо створений календар?
Який день починає тиждень?
Який — закінчує?
Як називається п'ятий день тижня?
Які дні тижня називають вихідними?
Як це позначено в календарі?

2. З'єднай подумки.

Понеділок	вихідний день
Неділя	середина тижня
Середа	п'ятий день тижня
П'ятниця	починає тиждень

3. Який день тижня сьогодні?
Який день тижня був вчора?
Назви день тижня після середи.
Який завтра день, якщо сьогодні п'ятниця?
Назви день тижня між серединою і п'ятницею.

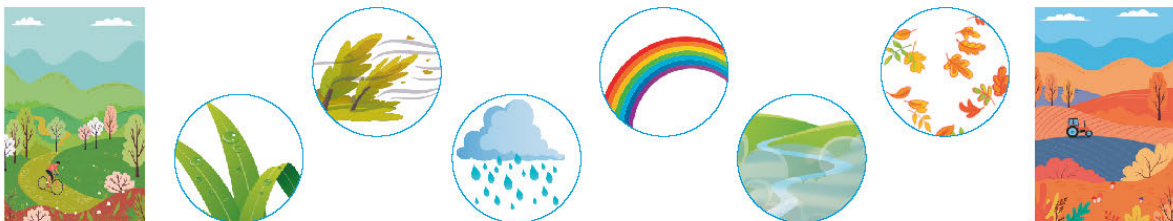
4. Які пори року ти знаєш?

Назви осінні місяці.
Назви весняні місяці.
Назви зимові місяці.

1. Прочитай числа від 1 до 20, від 30 до 41. Назви «сусідів» числа 17. Яке число передує числу 65? Яке наступне за числом 48?

2. Назви пори року і природні явища, які їм властиві.

3. Запиши, скільки всього грошей на кожному малюнку.

4. Порівняй числа:

18 15

16 19

17 11

20 10

5. Якщо сьогодні понеділок, то який день буде завтра?
Якщо сьогодні середа, то який день був учора?
Який день тижня буде після неділі?

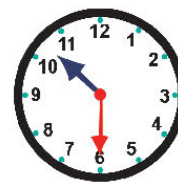
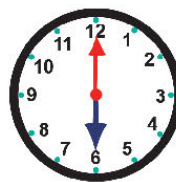
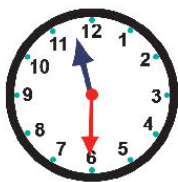
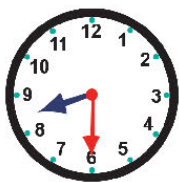
1. Склади і розв'яжи задачу.

Було	Витратили	Залишилося
		? грн.

2. Закінчи речення.

На дорогу додому Наталя щоденно витрачає 60 хв.
Це...

3. Який час показує кожний із годинників? На якому годиннику 18.00?

4. У Василька було 20 гривень. Скільки решти він отримає, якщо купить один із цих предметів?

20 грн

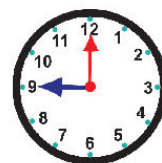

9 грн

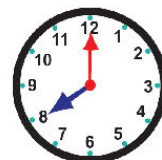

Час вимірюють у годинах (год).
Якщо велика стрілка на 12,
то годинник показує цілу годину.
Котра це година — покаже мала стрілка.

1. На годиннику показаний час, коли Мурчик пив молочко. Визнач, о котрій годині це було.

2. За скільки хвилин робить третину оберту хвилинна стрілка?

3. Порівняй вирази, використовуючи знаки: > ; < ; = .

2 доби 48 годин

24 години 12 годин

4. Визнач результат дії.

$$10 \text{ год} - 60 \text{ хв} = \square \text{ год}$$

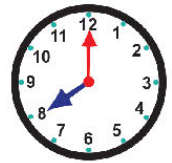
5. Перше рибальське судно було в морі шість діб і дев'ять годин, а друге судно було в морі шість діб і одинадцять годин. На скільки годин менше перше судно було в морі, ніж друге?

6. Покажи на годиннику:

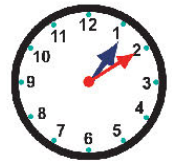
- 1) 20 хв; 2) пів години; 3) 15 хв; 4) годину.

1. На скільки великих поділок переміщується хвилинна стрілка за 1 годину?

2. Який час показує годинник? Відповідь запиши.

3. Порівняй, використовуючи знаки: >; <; =.

$$2 \text{ тижні} \square 14 \text{ діб.}$$

4. Порівняй вирази, використовуючи знаки: >; <; =.

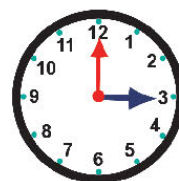
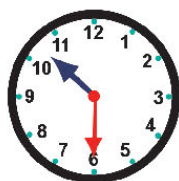
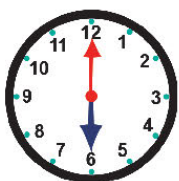
$$60 \text{ хв} \square 1 \text{ год} \quad 30 \text{ хв} \square 50 \text{ хв} \quad 5 \text{ хв} \square 10 \text{ хв}$$

5. За скільки секунд робить оберт хвилинна стрілка? Запиши цей час.

1. З Києва до Чернігова о 9-й год 00 хв ранку вирушив екскурсійний автобус. Відстань від Києва до Чернігова автобус долає за 3 години. Дорогою він робить 2 зупинки по 1 годині. О котрій годині автобус приїде до Чернігова?

2. Який час показує годинник?

3. Порівняй вирази, використовуючи знаки: >; <; =.

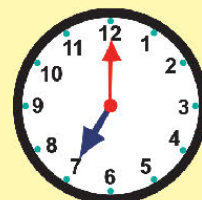
1 тиждень 7 днів

1 тиждень 5 днів

У добі 24 години. Час протягом доби відлічують від 0 (опівночі) до 12 годин (опівдні) та від 12 до 24 годин (0 годин) нової доби.

Приклад: Стрілка на годиннику показує 7-му годину. Це 7 годин ранку або 7 годин вечора, тобто 19 годин.

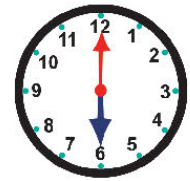
4. Годинникова стрілка розташована на цифрі 8, а хвилинна — на цифрі 12. Скільки годин показує годинник?

Годинники необхідні для вимірювання часу. На циферблаті годинника 12 великих поділок, помічених цифрами від 1 до 12.

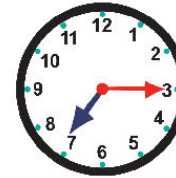
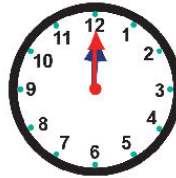
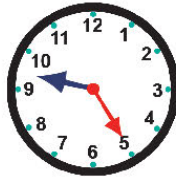
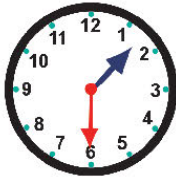
Хвилина — короткий проміжок часу, **година** — довгий. За 1 годину велика (хвилинна) стрілка робить повний оберт, маленька (годинна) стрілка за цей час переміщується на одну велику поділку.

1. Годинникова стрілка розташована на цифрі 6, а хвилинка — на цифрі 12. Котру годину показує годинник?

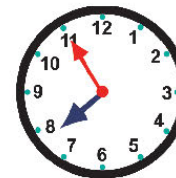
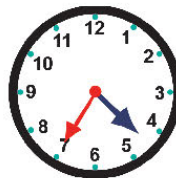
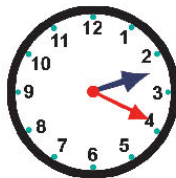
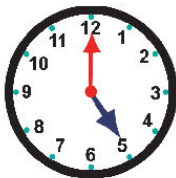

2. На скільки великих поділок переміщується хвилинка стрілка за 30 хвилин?

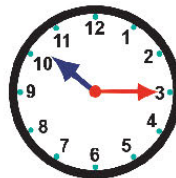
3. Котра година на цих годинниках?

1. Скільки хвилин показують годинники? Запиши. Назви в кожному числі десятки й одиниці.

2. Назви стрілки годинника. Який час показує годинник?

3. Який час показують годинники?

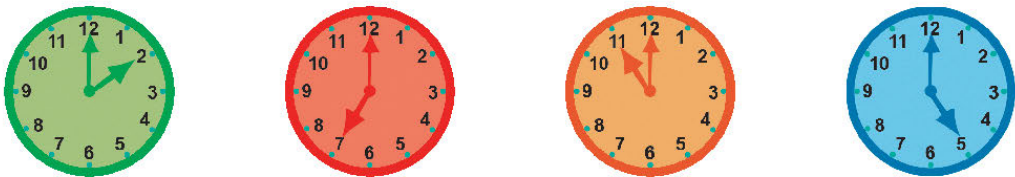
4. Розглянь добу на прямій часу. Відстань між поділками дорівнює 1 год. Запиши години, позначені трикутниками.

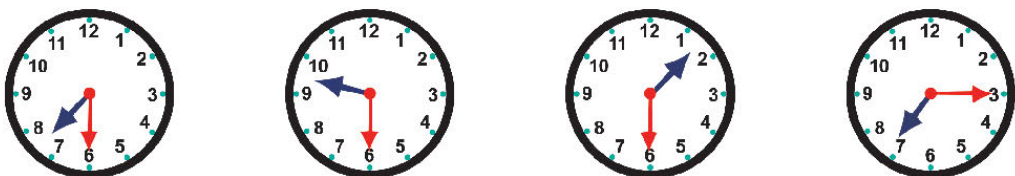
1. Назви час на кожному годиннику.

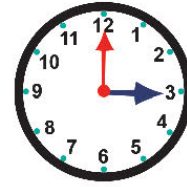
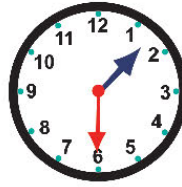
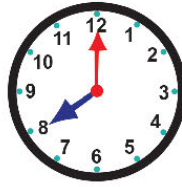
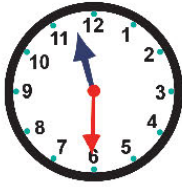
2. Котра година на червоному годиннику? На зеленому? На оранжевому? На блакитному? Запиши в зошит.

3. Запиши час, який показує годинник у другій половині доби.

4. Запиши час, який показує годинник у першій половині доби.

МІСЯЦЬ. РІК. НАЗВА МІСЯЦІВ ЗА ПОРЯДКОМ

Доба — проміжок часу, протягом якого Земля робить повний оберт навколо своєї осі.

У добі 24 години. Доба починається опівночі.

Частини доби — ранок, день, вечір, ніч.

7 діб становлять один **тиждень**.

Близько 4 тижнів становлять 1 місяць.

Місяць — це проміжок часу, протягом якого Місяць робить повний оберт навколо Землі та навколо своєї осі. Період руху Місяця навколо своєї осі та період руху Місяця навколо Землі збігаються, тому ми бачимо Місяць весь час з одного боку.

Рік — це проміжок часу, протягом якого Земля робить повний оберт навколо Сонця.

Рік містить 365 діб та 6 годин. Тому домовилися вважати, що три роки містять по 365 діб кожний, а четвертий містить 366 діб, його називають високосним. Попередній високосний рік був у 2020 році.

Рік поділяють на 12 проміжків — місяців.

Рік містить 4 пори року.

1. Скільки днів у кожному місяці?

Зимові	Весняні	Літні	Осінні
Грудень — 31 день	Березень — 31 день	Червень — 30 днів	Вересень — 30 днів
Січень — 31 день	Квітень — 30 днів	Липень — 31 день	Жовтень — 31 день
Лютий — 28–29 днів	Травень — 31 день	Серпень — 31 день	Листопад — 30 днів

2. Назви пори року. Назви зимові місяці, весняні місяці, літні місяці, осінні місяці.

Який місяць передує січню? Які наступні два місяці після жовтня?

3. Урок триває 45 хвилин, а перерва — 10. На скільки довше триває урок, ніж перерва?

4. Скільки місяців у році? Зі скількох днів складається 1 тиждень? Скільки годин у добі? Скільки хвилин у годині? Скільки секунд у хвилині?

1. Запиши числами.

1 год = хв

2 тижні = діб

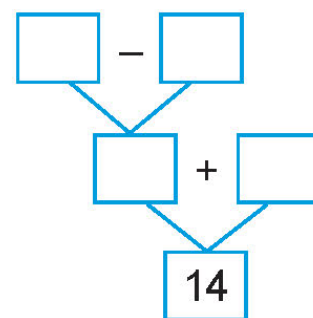
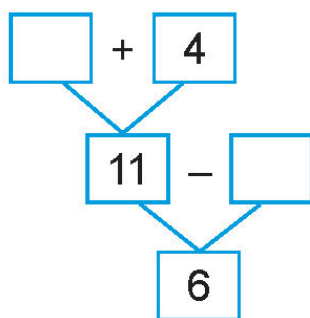
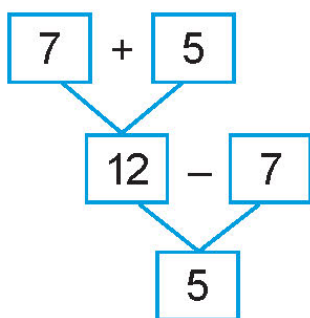
24 доби і 2 доби = діб

1 рік = місяців

24 місяці = роки

7 днів = тиждень

2. Обчисли за схемою.

3. Знайди суми у зручний спосіб.

$7 + 9 + 3$

$9 + 7 + 1$

$6 + 2 + 8$

$3 + 2 + 8$

$6 + 2 + 4$

$4 + 9 + 6$

4. Назви частини доби. Опиши малюнки.

1. Які ти знаєш пори року? Скільки місяців у році? Рік починається із...

2. Який найкоротший місяць? Скільки в ньому днів?

- 3.** Назви сьогоднішній день тижня, вчорашній, післязавтрашній. Назви частини доби на малюнках. Яка частина доби настає після ночі? Якої частини доби ми обідаємо? Яка частина доби минає найшвидше? А яка здається найдовшою?

- 4.** Як ти вважаєш, навіщо нам потрібен календар? Скільки місяців у році? Назви місяці, в яких по 30 днів. Назви місяці, в яких по 31 дню.

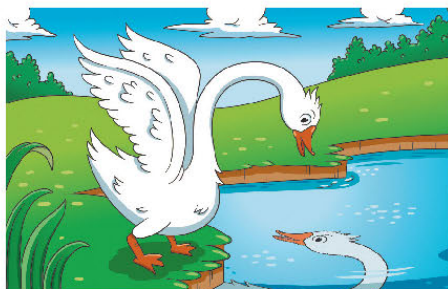
- 1.** Математичний диктант.

- 1) Запиши цифрами числа: двадцять чотири, п'ятдесят шість, сто, дев'яносто дев'ять, сорок чотири.
- 2) Запиши наступне число після числа 59.
- 3) Запиши «сусідів» числа 67.
- 4) Запиши число, яке містить 4 дес. 5 од., 8 дес. 3 од., 9 дес.
- 5) Запиши всі числа дев'ятого десятка.

- 2.** На скільки 10 більше за 2? На скільки 2 менше від 5?

- 3.** Назви, який час доби зображено на малюнках.

Щоб визначити тривалість події, треба від часу закінчення події відняти час початку події.
 Щоб знайти час закінчення події, треба до часу початку події додати тривалість події.
 Щоб знайти час початку події, треба від часу закінчення події відняти тривалість події.

4. Учні виїхали на екскурсію о 10-й годині ранку, а повернулися о 20-й годині вечора. Скільки часу тривала екскурсія?

Час початку події	Тривалість події	Час закінчення події
10-та година ранку	?	20-та година вечора

День і ніч дуже помітні міри часу, створені самою природою. І хоча по-науковому треба лічити час добами, у звичайному житті ми завжди вимірюємо його днями.
День — це час від сходу до заходу сонця.

1. З'єднай кожне зображення з відповідним часом.

День
з 12.00 до 18.00

Ніч
з 24.00 до 6.00

Ранок
з 6.00 до 12.00

Вечір
з 18.00 до 24.00

2. Магазин зачинився на перерву о 14.00, а о 15.00 його відкрили. Скільки часу тривала перерва?

1 год = 60 хв
1 доба = 24 год
1 тиждень = 7 діб

МІСТКІСТЬ. ЛІТР

Місткість посудини вимірюють у літрах.
Слово «літр» скорочено записують так:
л (без крапки).

Різні посудини мають різну місткість.

1 л

3 л

2 л

1 л

5 л

10 л

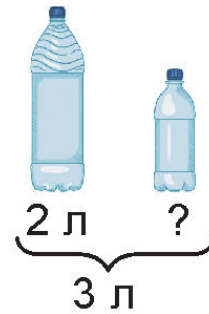
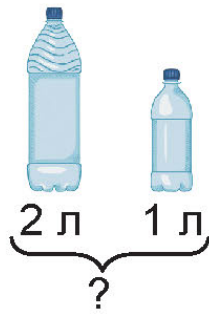
1. Практичне завдання.

Виміряй місткість будь-якої посудини за допомогою літрової мірки.

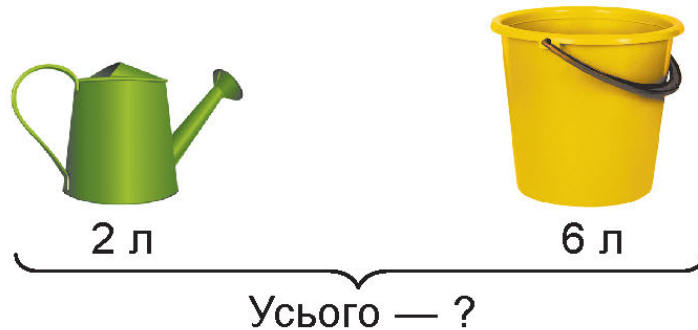
2. Розглянь ємності з рідиною, прочитай написи на них.

3. Розв'яжи задачі.

1. Розв'яжи задачу за малюнком.

2. Які твердження є хибними?

У кожному році 11 місяців.
У добі — 24 години.
У годині 60 хвилин.

У кожному році 365 днів.
У кожному місяці 30 днів.
У хвилині 100 секунд.

3. Склади і розв'яжи задачу.

Було — 10 л.
Вилили — 3 л.
Залишилося — ?

4. Поміркуй, чи можуть казкові герої правильно виміряти об'єм води у скляній банці, якщо кіт буде вимірювати склянкою, а собака — ложкою? Що їм потрібно зробити?

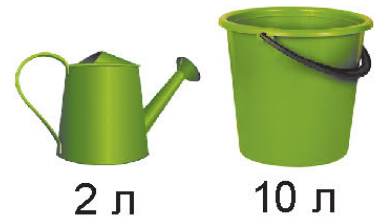

1. Запиши в зошит, скільки літрів у кожній посудині. Зважай на поділки.

2. Місткість відра — 10 л. Місткість поливальної — 2 л. Скільки поливальної можна наповнити водою із цього відра?

3. Практичне завдання.

Виміряй, скільки склянок води міститься у літровій банці.

4. Склади і розв'яжи задачу.

7 л

3 л

На скільки менше?

1. Що вимірюють у літрах?

2. Порівняй місткість посудин, використовуючи знак $>$ або $<$.

16 л

10 л

3. Розглянь малюнки. Склади і розв'яжи задачі.

4. Знайди кожному предмету пару.

МАСА. КІЛОГРАМ

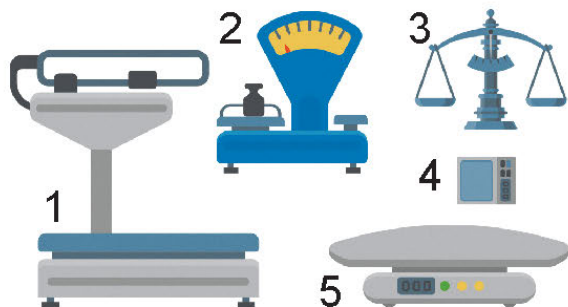

Маса — це величина. Її вимірюють у кілограмах.
Слово «кілограм» скорочено позначають так:
кг (без крапки).

Ваги (терези) — прилад для вимірювання маси.

Є різні види терезів:

- 1 — десяткові;
- 2 — настільні торговельні;
- 3 — аптечні;
- 4 — електронні;
- 5 — медичні.

1. Розглянь малюнок. Є груша, яблуко, лимон і полуниця. За малюнком визнач: який предмет важчий, який — легший?

=

<

>

Ми виміряли маси предметів і результат записали за допомогою числа і знаків: =, <, >. Масу невеликих предметів вимірюють у грамах. Один кілограм — це 1000 грамів.

2. Прочитай числа за зразком: 15 — це 1 десяток і 5 одиниць.

16 — це... 14 — це... 18 — це... 17 — це...

3. Поміркуй, скільки рідини поміститься у відро, якщо в нього вилити 5 пакетів по 1 літру?

?

1 л 1 л 1 л 1 л 1 л

Один кілограм — 1 кг, один грам — 1 г.

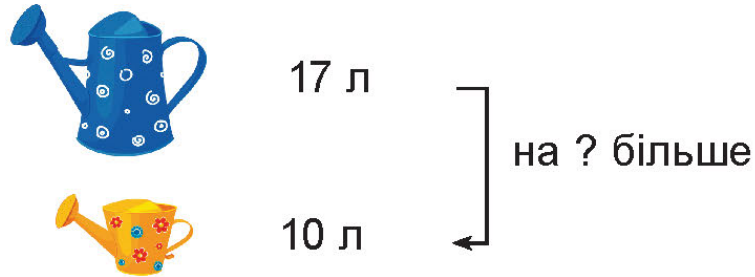
Нерівновага.

Маса дині більша за 1 кг.

Рівновага.

Маса дині — 2 кг.

1. В'ячеслав важить 27 кг, а Ольга — на 4 кг менше. Скільки кілограмів важить Ольга?
2. Місткість каструлі — 10 л. Скільки літрів води марно розлилось, якщо з крана в каструлю вилилось 11 л води?
3. Розв'яжи задачу за малюнком.

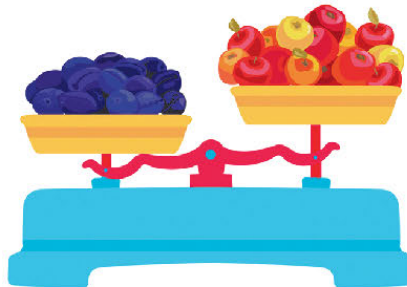

4. Порівняй.

7 кг 5 кг 8 кг 10 кг 5 кг 9 кг 1 кг 87 кг

1. Що важче?

2. Розглянь розв'язування задачі.

Відомо, що для заповнення каструлі потрібно вилити воду з усіх банок, зображених на малюнку. Місткість кожної банки — 1 літр. Визнач місткість каструлі у літрах.

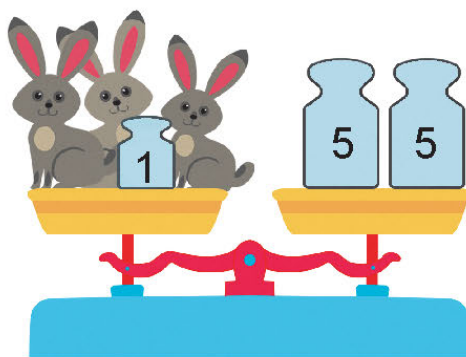
Розв'язання:

$$1) 1 + 1 + 1 + 1 = 4 \text{ (л)}$$

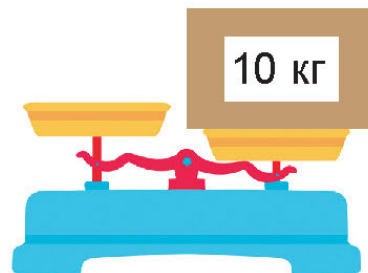
Відповідь: 4 літри.

3. Яка маса трьох зайчиків?

4. Якої ваги гирі потрібно поставити на чашу, щоб отримати рівновагу?

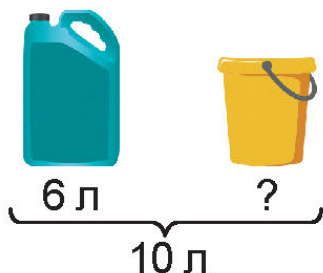

5. Порівняй.

8 кг 6 кг 3 кг 11 кг 15 кг 1 кг 41 кг 4 кг

1. Розглянь розв'язування задачі.

Розв'язання:

$$10 - 6 = 4 \text{ (л)}$$

Відповідь: 4 л місткість відра.

2. Порівняй.

5 кг 2 кг

7 кг 10 кг

1 кг 10 кг

4 кг 4 кг

16 кг 34 кг

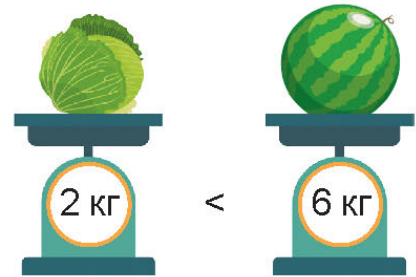
50 кг 12 кг

3. Обчисли вирази.

4. Розглянь малюнок і порівняй одиниці маси між собою.

5 кг 9 кг 17 кг 24 кг
3 кг 10 кг 15 кг 16 кг

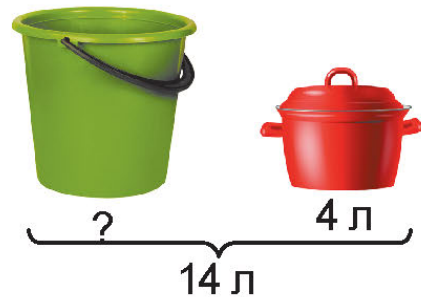

1. Розглянь розв'язування задачі. Склади умову задачі.

Розв'язання:

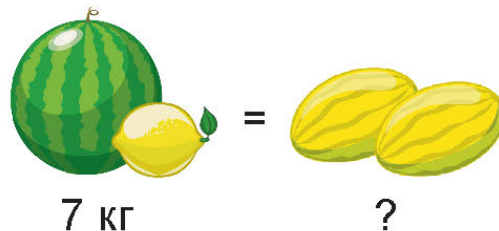
$$14 - 4 = 10 \text{ (л)}$$

Відповідь: 10 літрів — місткість відра.

2. Кавун важить 5 кг. Скільки важать два такі кавуни? Склади вираз до задачі.

3. Маса кавуна й лимона така, як маса двох динь. Скільки важать дві дині?

4. Якими монетами можна дати 10 гривень решти?

1. Порахуй, яка вага коробки з подарунком.

2. Знайди і виправ помилки.

$$8 + 2 = 14$$

$$17 + 3 = 12$$

$$9 + 1 = 10$$

$$6 + 4 = 12$$

3. Розв'яжи задачу усно.

Олег та Іван разом зібрали 20 каштанів. Якщо в числі, що виражає кількість каштанів, зібраних Іваном, закреслити цифру десятків, то дізнаємось число каштанів, зібраних Олегом. Скільки каштанів зібрав кожний хлопчик?

4. Знайди і виправ помилки.

$$11 + 3 = 17$$

$$9 + 2 = 10$$

$$4 + 2 = 8$$

$$14 + 2 = 16$$

5. Розв'яжи задачу.

Бабуся купила в магазині 13 кг капусти і 4 кг огірків. Скільки всього кілограмів овочів купила бабуся?

СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ ЗАДАЧІ: УМОВА, ЧИСЛОВІ ДАНІ, ЗАПИТАННЯ, РОЗВ'ЯЗАННЯ ТА ВІДПОВІДЬ

1. Прочитай ці два тексти та порівняй їх. Який із цих текстів стосується уроків математики, а який — іншого предмета?

1) На тарілці лежало 5 яблук і 3 груші. Скільки всього фруктів на тарілці?

2) На тарілці лежало 5 яблук і 3 груші. У фруктах багато вітамінів, вони дуже корисні, їх треба вживати щодня.

Перший текст для уроків математики, оскільки в ньому є запитання, для відповіді на яке потрібно виконати обчислення, а другий — для уроку «Я досліджую світ».

Текст і запитання, для відповіді на яке потрібні математичні обчислення, називається **задачею**.
У задачі ми дізнаємося про невідоме числове значення за відомими числами.

2. Прочитай тексти. Чи можна їх назвати задачею?

1) Чого більше, яблук чи груш?

2) На тарілці 5 яблук і 3 груші. На скільки груш менше, ніж яблук?

Перша частина задачі — **умова**. Вона містить відомі числа задачі, пов'язані між собою сюжетом. Вони називаються **числовими даними**.
Друга частина задачі — **запитання** про невідоме число. Не можна запитувати про відоме в задачі.
Після розв'язання задачі можна дати **відповідь**.

- 3) На тарілці лежало 5 яблук і 3 груші. Скільки всього фруктів на тарілці?

Це задача, адже це математичне висловлювання. Складається із двох частин — умови і запитання.

Умова цієї задачі: На тарілці лежало 5 яблук і 3 груші. Вона має числові дані. Відомо, що кількість яблук — 5, а груш — 3. З умовою пов'язане запитання завдання.

Запитання цієї задачі: Скільки всього фруктів на тарілці?

Щоб відповісти на запитання задачі, складають вираз і знаходять його числове значення. Отриману рівність називають розв'язанням задачі.

Розв'язання: $5 + 3 = 8$ (фр.)

Відповідь: 8 фруктів.

3. 1) У кошику лежало троє кошенят. Неподалік гралося ще двоє. Скільки всього кошенят?

У кошику лежало троє кошенят. Неподалік гралося ще двоє. — це умова задачі.

Скільки всього кошенят? — запитання задачі.

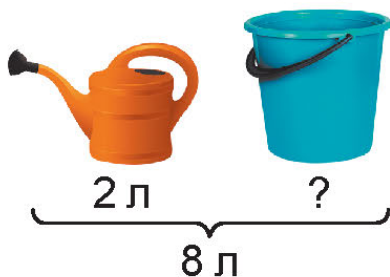
$3 + 2 = 5$ (к.) — розв'язання задачі.

Відповідь: 5 кошенят.

- 2) Розв'яжи задачу. Визнач умову, запитання, розв'язання і відповідь.

Першого дня Сергійко прочитав 5 сторінок, а другого прочитав ще 3 сторінки. Скільки всього сторінок книжки прочитав Сергійко?

4. У поливальничці та відрі — 8 л води. У поливальничці — 2 л води. Скільки літрів у відрі?

Підказка: у цій задачі невідомий один доданок. Щоб його знайти, треба від суми відняти відомий доданок.

Кожна задача має такі елементи:

1. **Умова** — те, що відомо в задачі.
2. **Запитання** — те, що потрібно дізнатися.
3. **Розв'язання** — дія, знаходження невідомого.
4. **Відповідь** — відповідь на запитання в задачі.

1. Постав таке запитання до цієї умови, щоб вийшла задача.

7 кг риби

19 кг риби

2. Добери дію.

$6 \square 3 = 9$

$4 \square 3 = 7$

$10 \square 5 = 5$

$3 \square 0 = 3$

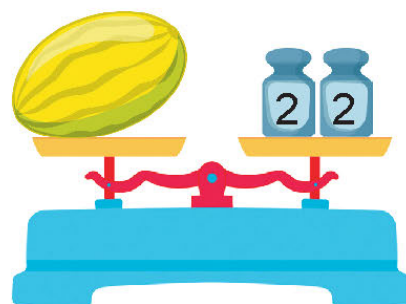
$9 \square 2 = 7$

$6 \square 1 = 7$

$7 \square 2 = 5$

$0 \square 3 = 3$

3. Визнач масу кожного предмета на малюнках.

4. Склади і розв'яжи задачу.

13 кг

на 9 кг більше

ПРОСТІ АРИФМЕТИЧНІ ЗАДАЧІ НА РІЗНИЦЕВЕ ВІДНОШЕННЯ

1. Миколка прочитав 9 сторінок книжки, а Степанко — 7 сторінок. На скільки більше сторінок прочитав Миколка?

Пам'ятай! У такій задачі вирізняють два значення:
на скільки більше і на скільки менше.
Виділяємо в тексті задачі умову, запитання.

Умова. Миколка прочитав 9 сторінок книжки, а Степанко — 7 сторінок.

Запитання. На скільки більше сторінок прочитав Миколка?

Складаємо короткий запис умови задачі.

Миколка — 9 стор.

Степанко — 7 стор.

Якщо в запитанні є вираз «на скільки більше» або «на скільки менше», треба порівняти два дані числа: від більшого числа відняти менше. Отже, обираємо дію віднімання.

Розв'язання: $9 - 7 = 2$ (стор.)

Відповідь: Миколка прочитав на 2 сторінки більше.

Або відповідь може бути з другим значенням.

Відповідь: Степанко прочитав на 2 сторінки менше.

2. Склади текстову задачу на різницеве порівняння за малюнком.

3. Прочитай текстові задачі. Виділи умову і запитання в задачах. Розв'яжи їх.

Задача 1. На першій полиці було 16 зошитів, а на другій полиці 9 зошитів. На скільки більше зошитів було на першій полиці?

Задача 2. В одному відрі 12 л води, а у другому — 8 л. На скільки літрів води менше у другому відрі, ніж у першому?

1. Склади і розв'яжи задачу на різницеве порівняння.

2. Уважно прочитай задачі та розв'яжи їх.

Задача 1. Іванко купив 13 баклажанів і 6 помідорів. На скільки баклажанів більше, ніж помідорів, купив Іванко?

Задача 2. Іванко зловив 15 карасів. Матуся зварила юшку, використавши 5 карасів. Скільки карасів залишилось?

3. Порівняй кожну пару чисел. З кожної пари чисел запиши більше число.

20 12

17 10

9 13

0 7

4. Назви помилки художника.

1. Перевір, чи правильно Наталя і Володимир обчислили вирази. Виправ помилки.

$4 + 5 = 9$

$3 + 4 = 6$

$3 + 1 = 4$

$3 + 4 = 7$

$4 + 3 = 7$

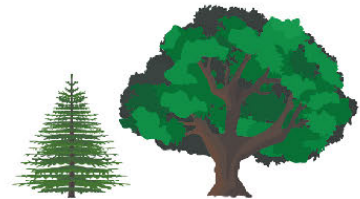
$9 + 1 = 12$

2. На дереві сиділо 7 пташок, 2 пташки полетіли. Скільки пташок залишилось?
3. У Ярослава було 9 іграшкових автомобілів, а в Сашка — 7 іграшкових автомобілів. На скільки іграшкових автомобілів більше у Ярослава, ніж у Сашка?

1. Розв'яжи задачу усно.

Висота ялинки 3 метри, а дуб на 3 метри вищий. Яка висота дуба?

2. Вибери потрібний знак: < або >.

$7 - 2 \square 4$

$10 - 5 \square 7$

$4 + 1 \square 8$

$7 - 3 \square 2$

3. Обчисли.

$20 + 1 = 21$

$20 + 3 =$

$10 + 4 =$

$20 + 6 =$

$21 - 1 = 20$

$23 - 3 =$

$14 - 4 =$

$26 - 6 =$

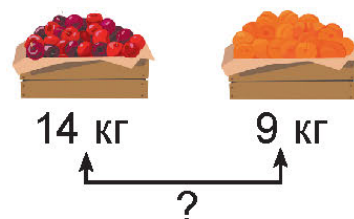
$21 - 20 = 1$

$23 - 10 =$

$14 - 10 =$

$26 - 10 =$

4. Склади умову задачі і запитання за схемою. Розв'яжи її.

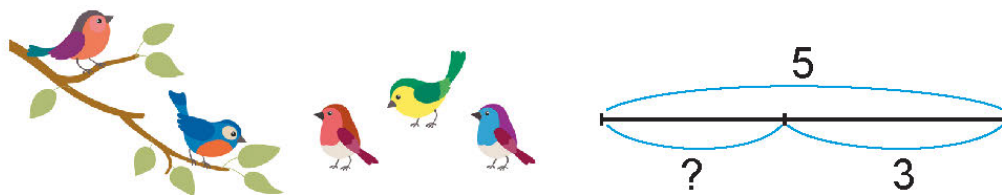

1. Склади задачі за умовним записом і розв'яжи їх.

 — 6
 — ?, на 2 більше

 — 6
 — ?, на 2 менше

2. Склади і розв'яжи задачу за малюнком із запитанням «На скільки...?».

3. Відними кожне число частинами, за зразком.

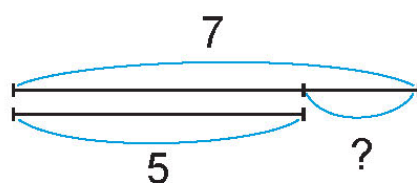
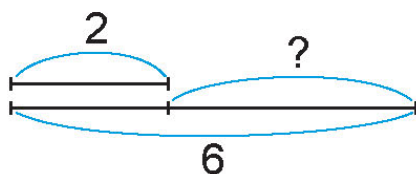
$$17 - 8 = 17 - 7 - 1 = 9$$

$$11 - 3 =$$

$$15 - 7 =$$

$$13 - 5 =$$

4. Добери до кожної схеми малюнок. Знайди різницю між кількістю об'єктів на кожному малюнку. Запиши відповідні вирази.

1. Поясни, як відняли число 7 у другому випадку.

$$10 - 7 = 3 \quad 10 - 3 - 4 = 3$$

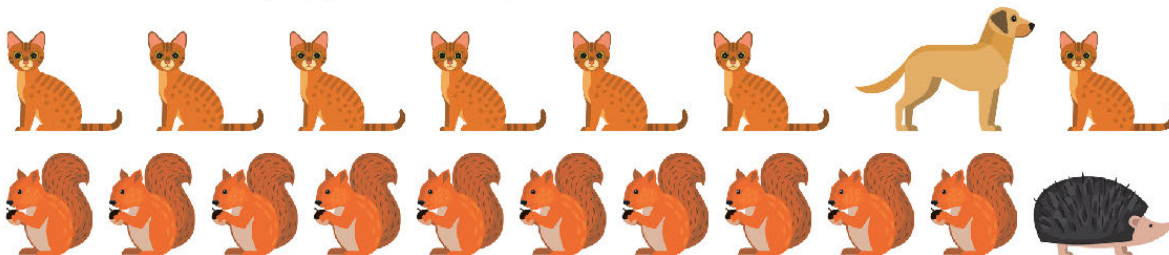
2. Порівняй. Вибери потрібний знак: < або >. Обчисли й запиши.

3 л 18 л на л

3. Порахуй гроші.

4. Які за порядком пес, їжак?

1. Склади і розв'яжи задачу. На скільки більше?

2. Порівняй числа.

12 8 на

8 14 на

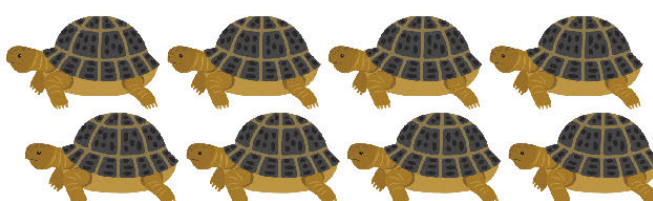
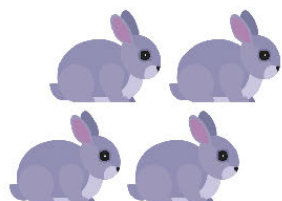
45 6 на

74 80 на

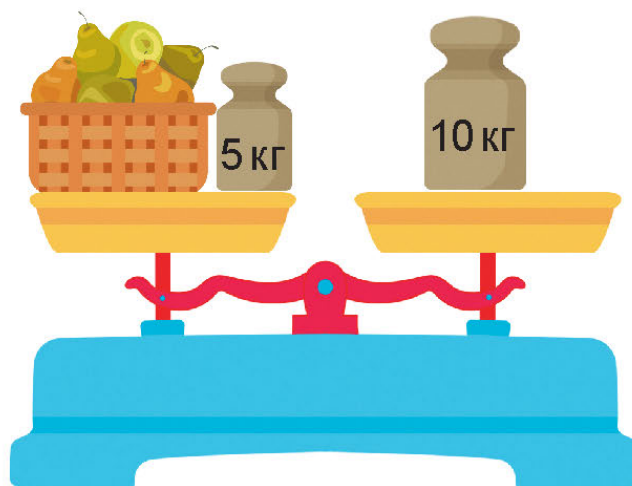
23 13 на

5 33 на

3. Склади і розв'яжи задачу. На скільки менше?

4. Знайди масу кошика з грушами.

5. Хлоп'ята спіймали 14 коропів і 5 окунів. На скільки більше коропів спіймали хлоп'ята?

1. Полічи:

від 2 до 12;

від 10 до 20;

від 8 до 17;

від 15 до 20;

від 4 до 20;

від 11 до 18.

2. На уроці діти вивчали одиниці вимірювання місткості. Допоможи їм виконати завдання. Вибери вираз, значення якого можна знайти. Виконай обчислення.

15 л – 5 см =

15 л – 5 л =

15 л – 5 кг =

3. Яке було число спочатку, якщо після його збільшення на 2 вийшло число 7?

4. Запиши менше число з кожної пари чисел: 18 і 5; 19 і 15; 20 і 2; 4 і 5.

5. Обчисли вирази.

$6 + (8 - 4) =$

$13 - (13 - 10) =$

$18 - (12 - 2) =$

$6 + (4 + 6) =$

$20 - (11 - 10) =$

$14 - (17 - 7) =$

СКЛАДЕНІ АРИФМЕТИЧНІ ЗАДАЧІ НА ДВІ ДІЇ

Складена задача містить у своїй умові прості задачі, пов'язані між собою так, що шукані числа одних простих задач є даними інших.

Щоб розв'язати складену задачу, треба встановити зв'язки між даними і шуканими числами, відповідно до яких вибрати, а потім виконати арифметичні дії.

Аналіз задачі може відбуватися в два етапи, кожний з яких відповідає певній простій задачі.

1. Катруся засушила 7 дубових листочків, а кленових на 2 менше.

7 листочків

На 2 менше

- 1) Скільки кленових листків засушила Катруся?
- 2) Скільки всього листків засушила дівчинка?
За умовою спочатку знайди відповідь на перше запитання, а потім — на друге.

2. У першому автобусі на екскурсію поїхали 14 учнів, а в другому автобусі — на 7 осіб менше, ніж у першому. Скільки всього учнів вирушило на екскурсію у двох автобусах?

3. У бабусі живе 5 білих кролів та 3 чорні. Скільки всього кролів у бабусі?

$$\left. \begin{array}{l} \text{Білі} \text{ — } 5 \text{ шт.} \\ \text{Чорні} \text{ — } 3 \text{ шт.} \end{array} \right\} ?$$

1. Розв'яжи задачі:

1) У кішки Мурки 6 кошенят. Із них 4 білі, а решта чорні. Скільки у Мурки чорних кошенят?

$$6 - 4 =$$

2) У кішки Мурки 4 білих кошенят і 2 чорних. Скільки всього кошенят у кішки Мурки?

$$4 + 2 =$$

2. Обчисли.

$$\square + 5 = 6$$

$$\square + 5 = 5$$

$$7 - 5 = \square$$

$$6 - 5 = \square$$

$$\square + 5 = 8$$

$$\square + 5 = 9$$

$$9 - 5 = \square$$

$$10 - 5 = \square$$

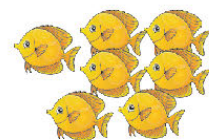
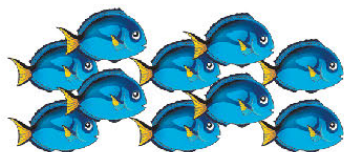
$$\square + 5 = 7$$

$$\square + 5 = 10$$

$$5 - 5 = \square$$

$$5 - 0 = \square$$

3. У Віри в акваріумі плавало 10 рибок, у зоомагазині дівчинка купила ще 5 рибок, а потім ще 7. Скільки рибок стало у Віриному акваріумі?

4. Обчисли вирази:

$$17 = 10 + 7$$

$$18 = \square\square + \square$$

$$13 = \square\square + \square$$

$$16 = \square\square + \square$$

$$20 = \square\square + \square$$

$$15 = \square\square + \square$$

1. Обчисли.

Зменшуване	10	9	5	12	7	19	20
Від'ємник	4	7	3	2	5	10	1
Різниця	6						

2. Склади задачу за коротким записом.

Було — 16 грн.
 Витратили — 12 грн.
 Залишилося — ?

3. Знайди суму чисел 12 і 3. Запиши вираз і знайди його значення.

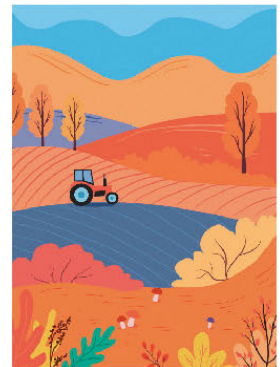
4. Назви числа, що сховались за сніжинками.

$$\text{❄} - 1 = 17$$

$$19 - \text{❄} = 7$$

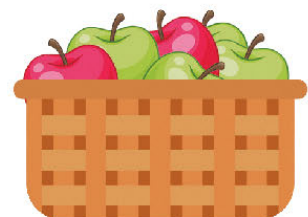

5. Розглянь малюнки. Запиши в зошит назви пір року.

1. Розв'яжи задачу.

У кошику — червоні та зелені яблука. Усього 12 яблук. Зелених яблук — 4. Скільки в кошику червоних яблук?

2. Порівняй.

$14 \square 16$

$20 \square 12$

$10 \square 5 + 6$

$12 - 7 \square 5$

$19 \square 20$

$18 \square 8$

$6 + 3 \square 10$

$5 - 2 \square 4$

3. Щоб прикрасити класну кімнату до свята, придбали 6 синіх кульок і кілька червоних. Разом 9 кульок. Скільки червоних кульок купили?

4. Запиши пропущені числа, починаючи з першого виразу. Кожен наступний вираз починай з відповіді попереднього.

$16 - 10 = \square$

$\square - 1 = \square$

$\square + 6 = \square$

$\square - 4 = \square$

$\square - 1 = \square$

$\square + 10 = \square$

5. Математичний диктант.

Запиши цифрами такі числа: тридцять п'ять, сорок вісім, п'ятдесят один, сімдесят дев'ять, сто.

Запиши число, яке йде за числом 69.

Запиши число, у якому 5 десятків і чотири одиниці.

Запиши всі числа третього десятка.

1. У туриста було 10 яблук. На привалі він з'їв 5 яблук, потім у селі купив 7 яблук. Скільки яблук стало в туриста? Запиши розв'язання задачі в зошит.

Було	З'їв на привалі	Купив	Стало
 10	 5	 7	?

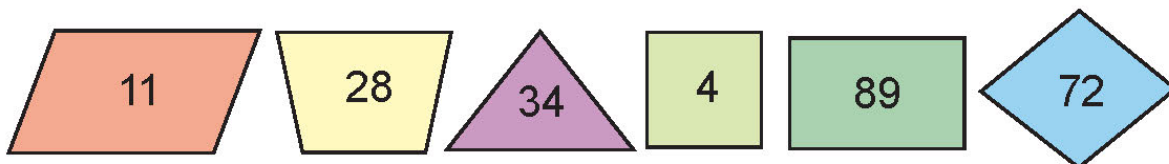
На привалі: $10 - 5 =$

Купив: $(10 - 5) + 7 =$

2. Порівняй значення виразів. Вибери знак: $>$, $<$ або $=$.

$$5 + 2 \square 8 - 3$$

3. Якими цифрами позначені прямокутники?

4. До годівнички спочатку прилетіло 6 горобчиків, а потім декілька синичок. Горобчиків було на 7 менше, ніж синичок. Скільки синичок прилетіло до годівнички?

1. Розв'яжи задачу.

У коробці було 13 м'ячиків. Поклали ще 4 м'ячки. Скільки м'ячиків стало в коробці?

2. Яке число закрила кожна комашка?

$$- 2 = 3$$

$$9 - = 6$$

$$- 6 = 2$$

$$6 - = 2$$

3. Розв'яжи задачу.

На шкільній алеї посадили 5 кленів, 5 лип і 2 ялинки. Скільки всього дерев посадили на алеї?

4. Збільш на 5.

10	4	12	7
----	---	----	---

Зменш на 7.

20	15	18	13
----	----	----	----

1. Механікам потрібно відремонтувати 9 гусеничних і 8 колісних тракторів. Усього вони відремонтували 6 тракторів. Скільки тракторів ще треба відремонтувати?

Було	Відремонтували	Залишилось
 8	 9	6
		?

2. Знайди, який вираз обчислено неправильно. Запиши його, виправивши помилку.

$$16 - (7 + 2) = 11$$

$$16 - 7 + 2 = 11$$

3. Запиши числа, у яких: 1 дес. і 3 од., 1 дес. і 8 од., 2 дес.

4. Одному покупцеві продали 5 м тканини, а другому покупцеві — на 2 м тканини менше. Скільки метрів тканини продали двом покупцям разом?

(5 – 2) м тканини продали другому покупцеві.

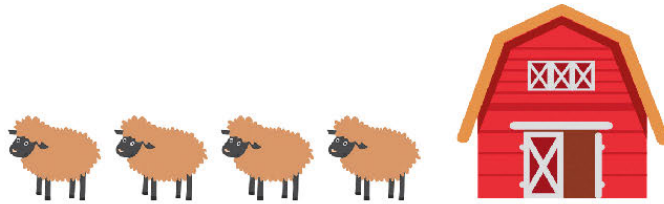
5 + (5 – 2) м тканини продали двом покупцям.

Виконай обчислення і запиши відповідь.

5. Запиши три двоцифрові і три трицифрові числа, використовуючи цифри 0, 5, 2.

1. Склади і розв'яжи задачу із запитанням: Скільки баранчиків залишилося в будиночку?

2. Порівняй вирази.

$$14 + 2 \square 15 - 7 \quad 16 + 3 \square 20 - 8 \quad 14 - 7 \square 15 - 8$$

$$12 - 6 \square 12 - 3 \quad 17 - 7 \square 6 + 9 \quad 15 - 5 \square 7 + 5$$

3. Висота будинку 12 м, а тополі 9 м. На скільки метрів потрібно підрости тополі, щоб вона була такою, як будинок?

4. Денис і Олексій побилися об заклад, хто з'їсть більше морозива.

		
Денис з'їв	5 порцій	3 порції
Олексій з'їв	4 порції	3 порції

Хто виграв?

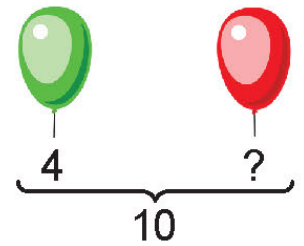

1. Бабуся дала Петрику 4 шоколадні цукерки, 1 маленьку шоколадку і 5 льодяників. Скільки всього солодощів у Петрика?

2. Які цифри потрібно поставити в порожні квадратики, щоб вирази на додавання були записані правильно?

$$0 + \square \square = 15 \quad 1 + \square \square = 14 \quad 14 + \square = 14$$

3. Щоб прикрасити класну кімнату до свята придбали 4 зелені кульки і кілька червоних. Разом 10 кульок. Скільки червоних кульок купили?

4. Запиши і обчисли.

До суми чисел 7 і 5 додати 1.

Від суми чисел 11 і 2 відняти 8.

Від числа 13 відняти суму чисел 4 і 5.

5. Вага ящика з яблуками — 12 кг. Вага порожнього ящика — 2 кг. Яка вага яблук?

12 кг

2 кг

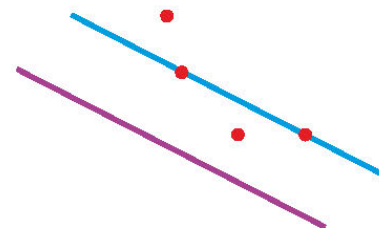
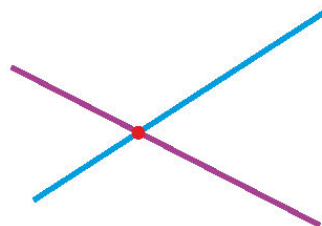

?

ТОЧКА, ПРЯМА, КРИВА, ВІДРІЗОК, ПРОМІНЬ, КУТ, ЛАМАНА (ЗАМКНЕНА, НЕЗАМКНЕНА)

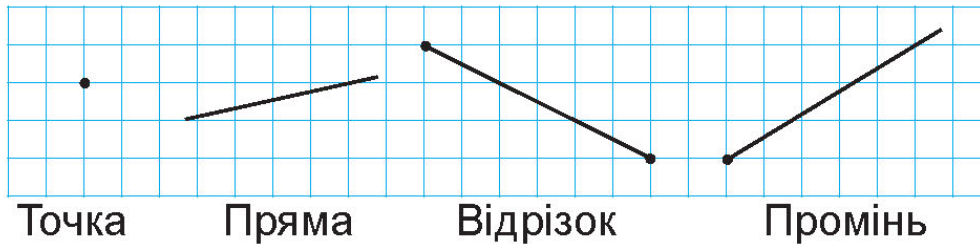

1.

Зліва показано перетин прямих.
Прямі перетинаються у точці.
Праворуч ще прямі, на одній з них дві точки.

Скільки точок на рисунку праворуч? На прямій?
Поза прямою?

Дві точки, з'єднані частиною прямої, — це **відрізок**.
Частина прямої, яка обмежена однією точкою, —
це **промінь**.

2. Розглянь лінії. Які ще є види ліній?

3. Бабуся спекла 18 пиріжків. Миколка з'їв 3 пиріжки, а Марійка — 2. Скільки пиріжків залишилося?

План розв'язування

1) $18 - 3 = 15$ (пиріжків)

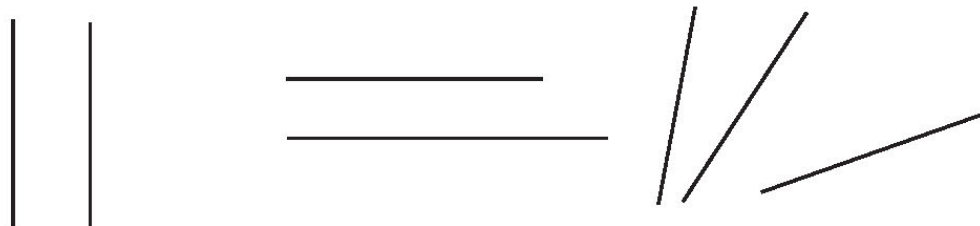
2) $15 - 2 = 13$ (пиріжків)

Відповідь: залишилося 13 пиріжків.

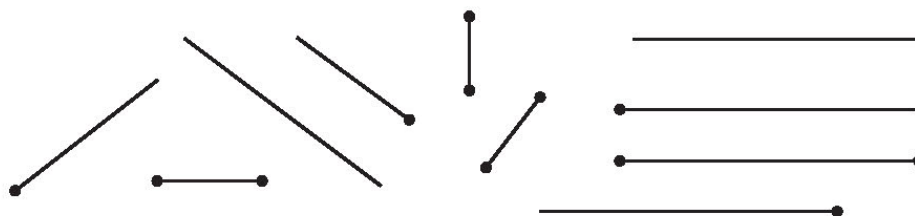
Поясни розв'язування задачі, а потім розв'яжи її в інший спосіб.

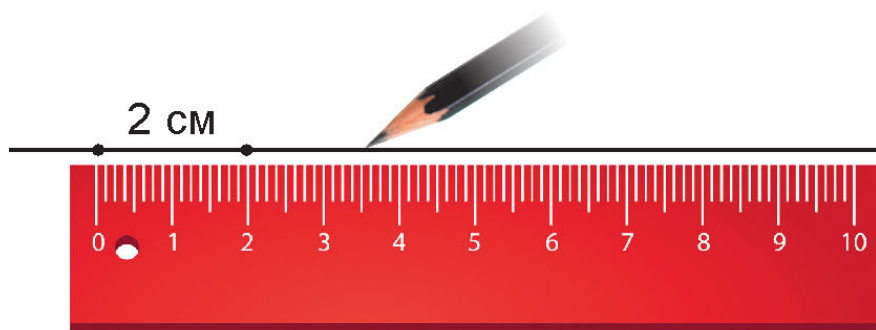
1. Розглянь прямі. Накресли в зошиті одну пряму за допомогою лінійки.

2. Розбий геометричні фігури на три групи: прямі; промені; відрізки.

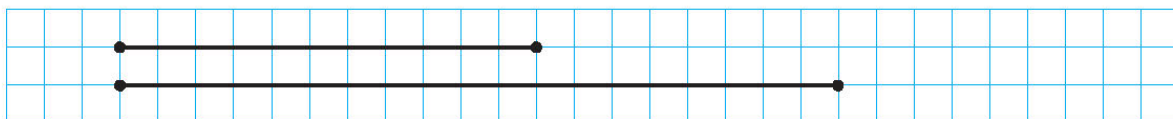
Відрізок вимірюють за допомогою лінійки.

3. Вимірй довжину відрізків. На скільки сантиметрів другий відрізок довший за перший?

1. Вимірй довжину відрізків і запиши в сантиметрах.

2. У гаражі було 17 автомобілів. 3 гаража виїхало 9 автомобілів. Скільки авто залишилося в гаражі?

Було	Виїхало	Залишилося
 17	 9	?

3. Запиши за зразком: 1 дес. 4 од. = чотирнадцять = 14.

1 дес. = 1 дес. 7 од. = 1 дес. 5 од. =
1 дес. 9 од. = 2 дес. = 1 дес. 1 од. =

4. Випиши вирази із сумою 8.

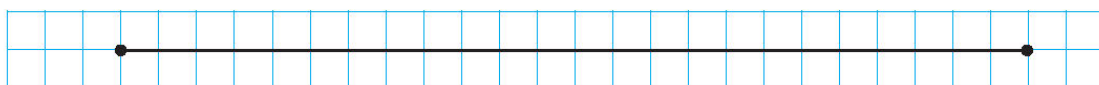
18 – 10 = 5 + 3 = 6 – 4 = 12 + 2 =
17 + 1 = 10 – 2 = 7 + 1 = 11 – 5 =
15 – 5 = 14 – 10 = 8 – 1 = 10 + 10 =

1.

11 см = 1 дм 1 см

12 см = 1 дм 2 см

Виміряй довжину відрізка. Отримане число запиши в сантиметрах, а потім у дециметрах і сантиметрах.

2. Накресли 2 відрізки: перший довжиною 1 дм, другий — 1 дм і 4 см.

3. Коли в бідон влили 3 л молока, то там стало 9 л. Скільки літрів молока було в бідоні?

4. Випиши вирази з однаковими відповідями.

3 + 5 + 2 = 6 – 4 + 8 = 9 – 1 + 4 = 7 + 2 + 2 =
4 + 4 + 2 = 10 – 5 + 4 = 9 – 6 + 5 = 2 + 8 + 2 =

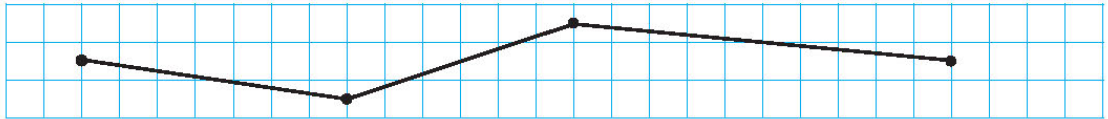
5. Накресли два відрізки: перший довжиною 1 дм 1 см, а другий — на 2 см довший.

1. Виміряй довжину даного відрізка. Накресли відрізок на 2 см довший за даний.

2. Із скількох відрізків складається ламана лінія? Обчисли довжину ламаної лінії і результат запиши в дециметрах і сантиметрах.

3. В Оксани було 7 повітряних кульок. Їй подарували ще 5 кульок. Раптом 2 кульки лопнули. Скільки повітряних кульок залишилося в Оксани?

4. Добери потрібні числа.

$$12 - 7 + \square > 6 + 6 - \square$$

$$14 - \square + 5 < \square + 7 - 4$$

КРУГ. КУЛЯ. КОЛО

На малюнку зображено **круг**, **коло** і **кулю**.

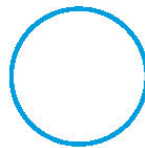
Лінія, що обмежує круг, називається **колом**.

Відрізок, що сполучає будь-яку точку кола з його центром, називається **радіусом** кола.

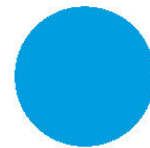
Куля — об'ємне геометричне тіло, обмежене поверхнею, усі точки якої розташовані на однаковій відстані від центра.

Куля

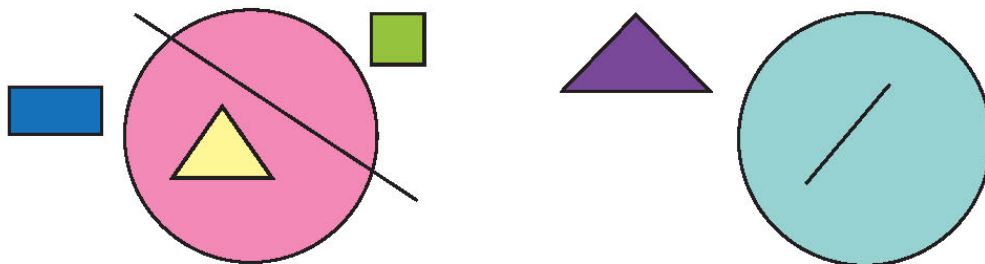

Коло

Круг

1. Скільки точок перетину має пряма з колом? Покажи їх. Які фігури лежать у крузі? Які поза кругом?

2. Виправ помилки.

$$2 + 1 = 3$$

$$5 + 2 = 5$$

$$4 + 1 = 6$$

$$6 + 1 = 4$$

3. Склади і розв'яжи задачу за малюнком із запитанням «На скільки...?».

16 кг

на 6 кг менше

4. Вибери вислів, який правильний для цього малюнка.

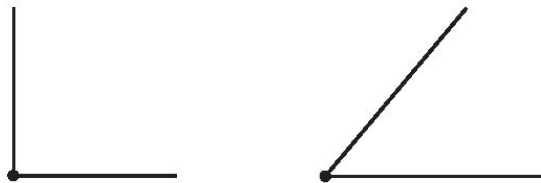
- 1) Не всі коти сірого кольору.
- 2) Якщо тварина білого кольору, то це собака.
- 3) Якщо тварина чорного кольору, то це кіт.

ВИДИ КУТІВ. ВИЗНАЧЕННЯ КУТА ЗА ДОПОМОГОЮ КОСИНЦЯ

Кут — геометрична фігура, він має **вершину** і **сторони**.

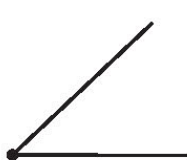
Сторони кута — промені, що виходять з однієї точки, у них спільний початок — **вершина** кута.

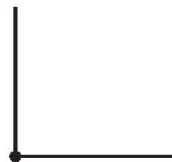
Це кути.

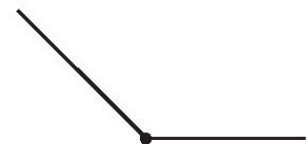
Кути утворюються двома променями.

Гострий кут

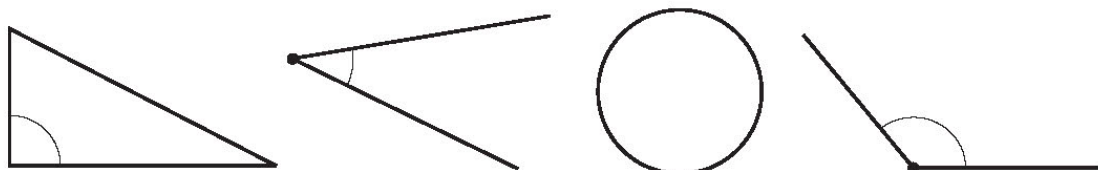

Прямий кут

Тупий кут

1. Накресли прямий кут.
2. Знайди кути. Які ще фігури зображені на малюнку?

3. Перевір: чи правильно обчислено вирази.

$3 + 7 = 10$

$7 - 2 = 4$

$11 + 4 = 14$

$16 - 8 = 8$

$6 + 2 = 9$

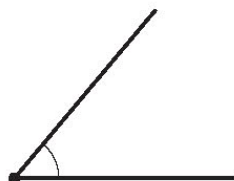
$5 - 3 = 2$

$8 + 1 = 9$

$10 - 5 = 5$

Кути утворюються двома променями.

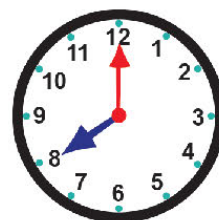
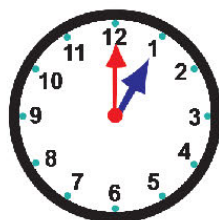
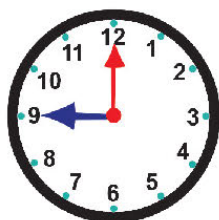

Гострий кут

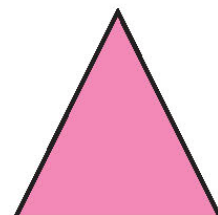
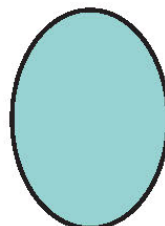
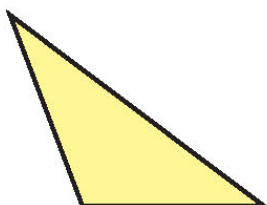
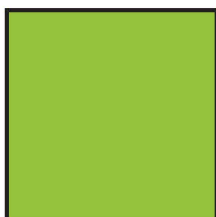

Кут, менший від прямого, називають **гострим кутом**.

1. Накреси гострий кут за допомогою косинця.
2. Накреси відрізок завдовжки 11 см.
3. Вибери годинник, стрілки якого утворюють тупий кут.

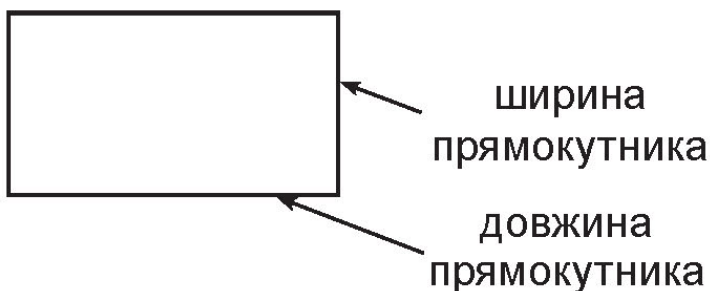
4. Вибери фігуру, для якої буде правильним вислів: «Фігура має тупий кут».

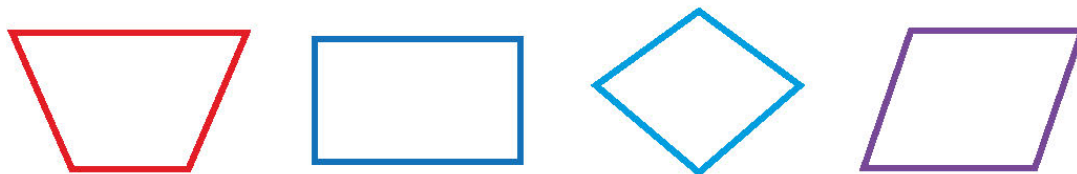
ПРЯМОКУТНИК. КВАДРАТ

Чотирикутник, у якого всі кути прями, називається **прямокутником**.

1. Знайди прямокутник.

2. Вимірй і запиши довжину і ширину прямокутника.

Протилежні сторони прямокутника рівні.

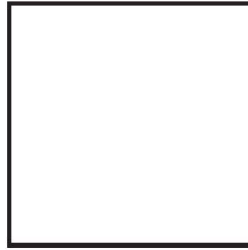
3. Розв'яжи задачі.

- 1) В одній клітці було 9 кроликів, а в другій — на 4 більше. Скільки кроликів було у другій клітці?
- 2) У клітці було 9 кроликів, 4-х кроликів випустили на подвір'я. Скільки кроликів залишилося у клітці?

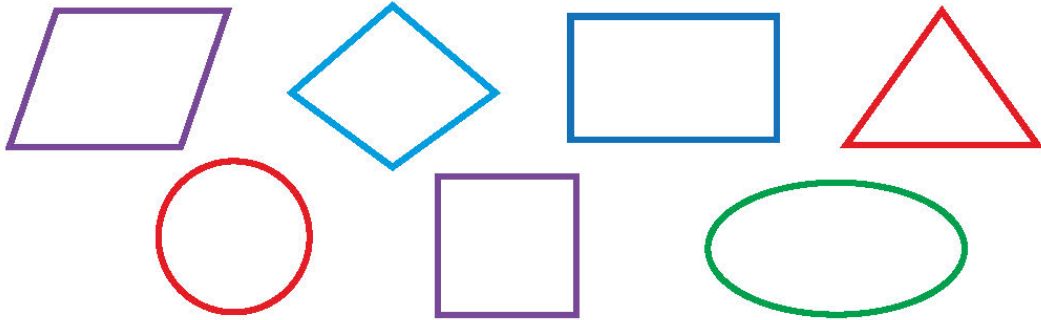
4. Збільш: 3 на 7, 9 на 5, 8 на 6, 4 на 2.
Зменш: 13 на 4, 10 на 3, 12 на 7, 11 на 2.

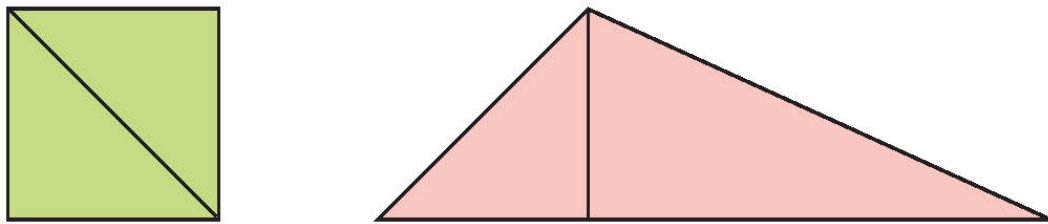
Квадрат — це прямокутник, у якого всі сторони рівні.

1. Знайди квадрат.

2. Скільки трикутників, квадратів тут зображено? Накреси в зошиті трикутник, квадрат.

3. Назви предмети, зображені на малюнку. На які геометричні фігури вони схожі?

ПОВТОРЕННЯ В КІНЦІ РОКУ

1. Склади задачі за короткими записами. Розв'яжи їх.

Було — 40.

Поїхало — ?

Залишилося — 15.

Було — ?

Витратили — 20 к.

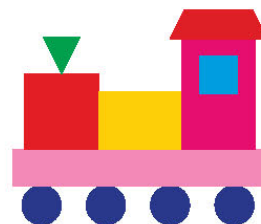
Залишилося — 55 к.

2. Накресли два відрізки. Перший завдовжки 10 см, а другий — на 7 см коротший.

3. З яких геометричних фігур складається паровозик?

Знайди на малюнку 6 чотирикутників.

4. У маленькому бідоні 5 літрів молока, а у великому — на 10 літрів більше. Скільки молока у двох бідонах разом?

5. Обчисли вирази.

$32 + 30 + 3 =$

$47 + 2 + 20 =$

$65 - 4 - 10 =$

$70 - 0 + 12 =$

$45 + 30 - 4 =$

$39 - 30 - 9 =$

6. Які вирази обчислили білка, кролик, цап, собачка?

$9 - 5 = \square$

$6 + 3 = \square$

$10 - 2 = \square$

$8 - 3 = \square$

$7 - 3 = \square$

$1 + 8 = \square$

$4 + 4 = \square$

$3 + 2 = \square$

ЗМІСТ

Повторення та закріплення вивченого у 2-му класі.	
Нумерація в межах 20	3
Пряма і зворотна лічба одиницями, двійками, трійками	5
Порівняння чисел. Знаки. Порядкова лічба	7
Місце числа в числовому ряді	16
Парні й непарні числа	18
Додавання та віднімання чисел в межах 20 без переходу через розряд	24
Додавання і віднімання в межах 20 з переходом через розряд. Числові вирази на дві дії	27
Нумерація в межах 100	32
Утворення і запис круглих десятків. Пряма і зворотна лічба десятками в межах 100. 1, 10 — лічильні одиниці	38
Число і цифра. Кількість цифр і чисел. Одно-, дво- і трицифрові числа	44
Міра вартості. Гроші	47
Розмін. Заміна	51
Час: тиждень, доба, місяць, рік	55
Дні тижня	60
Місяць. Рік. Назва місяців за порядком	69
Місткість. Літр	74
Маса. Кілограм	77
Структурні компоненти задачі: умова, числові дані, запитання, розв'язання та відповідь	83
Прості арифметичні задачі на різницеве відношення	86
Складені арифметичні задачі на дві дії	93
Точка, пряма, крива, відрізок, промінь, кут, ламана (замкнена, незамкнена)	100
Круг. Куля. Коло	104
Види кутів. Визначення кута за допомогою косинця	106
Прямокутник. Квадрат	108
Повторення в кінці року	110

Відомості про користування підручником

№ з/п	Прізвище та ім'я учня/учениці	Навчальний рік	Стан підручника	
			на початку року	у кінці року
1				
2				
3				
4				
5				

Навчальне видання

ПРОХОРЕНКО Леся Іванівна
ФЕСЕНКО Віра Григорівна
СОКОЛОВА Ганна Борисівна

«МАТЕМАТИКА»

**Підручник для осіб з особливими освітніми потребами
(F 70)
3 клас**

*Схвалено
для використання в освітньому процесі*

**Видано за рахунок державних коштів.
Продаж заборонено**

Провідний редактор Ю. Єрмоменко
Редактор О. Ольховська
Художнє оформлення В. Труфена

Підписано до друку 06.07.2021 р. Формат 84x108/16.
Папір офсетний. Гарнітура Букварна. Друк офсетний.
Ум. друк. арк. 11,76. Обл.-вид. арк. 11,80.
Наклад 9 131 пр. Зам. № 7807-2021

ТОВ Видавництво «Ранок»,
вул. Кібальчича, 27, к. 135, Харків, 61071
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 5215 від 22.09.2016.
Адреса редакції: вул. Космічна, 21а, Харків, 61165.
E-mail: office@ranok.com.ua.
Тел. (057) 719-48-65, тел./факс (057) 719-58-67.

Підручник надруковано на папері українського виробництва

Надруковано у друкарні ТОВ «ТРИАДА-ПАК»,
пров. Сімферопольський, 6, Харків, 61052.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 5340 від 15.05.2017.
Тел. +38 (057) 712-20-00. E-mail: sale@triada.kharkov.ua

Маса — величина, яку вимірюють у кілограмах.

$$1 \text{ кг} = 1000 \text{ г}$$

Ваги (терези) — прилад для вимірювання маси.

Дві точки, з'єднані частиною прямої, — це **відрізок**.
Частина прямої, яка обмежена однією точкою, —
це **промінь**.

Точка

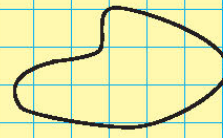
Пряма

Відрізок

Промінь

ламана лінія

замкнена лінія

незамкнена лінія

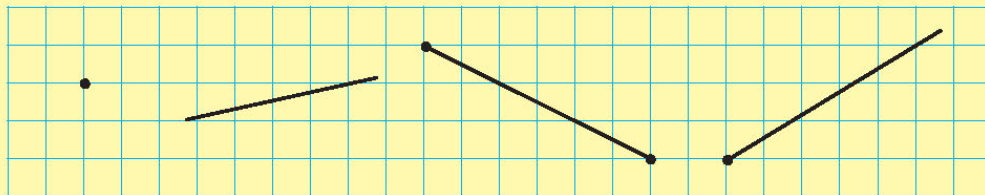
Маса — величина, яку вимірюють у кілограмах.

$$1 \text{ кг} = 1000 \text{ г}$$

Ваги (терези) — прилад для вимірювання маси.

Дві точки, з'єднані частиною прямої, — це **відрізок**.
Частина прямої, яка обмежена однією точкою, —
це **промінь**.

Точка

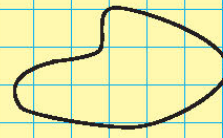
Пряма

Відрізок

Промінь

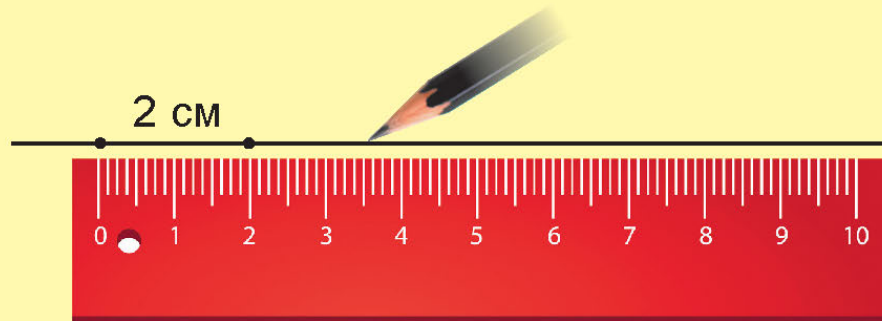
ламана лінія

замкнена лінія

незамкнена лінія

МАТЕМАТИКА

3
КЛАС

Навчальний матеріал підручника:

- відповідає програмі та спрямований на всебічний розвиток учнів;
- має в основі особистісно зорієнтований підхід до вивчення математики з урахуванням різного рівня мотивації до навчання;
- передбачає застосування прийомів дослідницької діяльності (практичних завдань, відкритих проблемних запитань тощо);
- розрахований на різні види роботи: індивідуальну, у парах, у групах, під керівництвом учителя та самостійну;
- сприяє активізації процесів мислення та пізнання.

ВИДАВНИЦТВО
РАНОК

